

2 7. NOV. 1933

PETINDVAJSETLETNICA

BESSEDE

SLOVENSKIH DIJAKOV

IN

PRVI SHOD

—♦♦ SLOVENSKIH STENOGRAFOV ♦♦—

V ŽALCU

DNE 13. AVGUSTA 1899.

SESTAVIL IN IZDAL
PROFESOR ANTON BEZENŠEK.

V CELJU, 1900.



Bezenšek
DOMINIK BEZENŠEK
LJUBLJANA

DAROVANO KNJIŽNICI
EDVARDA KARDELJA
V CELJU





Udeleženci I. slov. stenografskega shoda v Žalcu.

PETINOVAJSETUTNJA

BESEDE

STOVANSKIJE ILLUSTRACIJE

PRVI ŠOL

STOVANSKIJE ILLUSTRACIJE

ZAL

DRUGA ILLUSTRACIJE

STOVANSKIJE ILLUSTRACIJE

STOVANSKIJE ILLUSTRACIJE

STOVANSKIJE ILLUSTRACIJE

STOVANSKIJE ILLUSTRACIJE

PETINDVAJSETLETNICA

BESEDE

SLOVENSKIH DIJAKOV

IN

PRVI SHOD

SLOVENSKIH STENOGRAFOV

V

ŽALCU

DNE 13. AVGUSTA L. 1899.



SESTAVIL IN IZDAL

profesor ANTON BEZENŠEK.



ČISTI DOHODEK TE KNJIŽICE JE NAMENJEN DIJAŠKI
KUHINJI V CELJU.



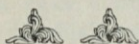
V CELJU, 1900.

TISKAL DRAGOTIN HRIBAR.

CA 152



2 277/1983



1874



„O Besedi.“

Kder strinja um in veda
Sinove domovine,
Se složno vse odseda
In noč duševna mine.
F. M.

Ni ga slajšega časa v dijaških letih, kakor so počitnice. Zato se jih dijak tudi celo leto presrčno veseli, in zlasti nada, da bode dočakal prav radostnih počitnic po desetmesečnem trudu, ga krepča in spodbuja. Čestokrat med šolskim letom si slika v duhu z bujnimi barvami bodoče počitnice, namerava jih ali tako, ali tako obrniti, kakorkoli se mu najbolj primerno in najkoristneje zdi.

~~Proti koncu minolega~~ šolskega leta je obšla nekatere slovenske celjske dijake misel, da bi se o počitnicah zbrali v kakem kraju naše mile slovenske domovine in skupno slavili nekaj uric veselih počitnic, a tudi slovenske dijake drugih učilišč in naše rodoljube povabili k udeležbi.

Toda ni se mislilo toliko na zabavo, kolikor na koristno stran takega shoda; kajti zlasti učeča se mladež mora imeti pred očmi zlato geslo, družiti sladko s koristnim.

Ta misel je našla po družih učiliščih glasen odmev, in od raznih strani so nam došla pisma, v katerih se razodeva odobravanje takšne namere. Naj nam bode dovoljeno posneti iz teh pisem važnejše reči:

Iz Ljubljane :

Z navdušenjem pozdravljamo Vaše lepo podvzetje! Celjski dijaki ste možaki, zvesto navdušeni sinovi majke Slavije. Vi ste zgled vsem slovenskim dijakom. Zdaj, ko je vse pričelo po družih gimnazijah pojemati in potihovati, dobili ste Vi »hegemonijo«. Ne le, da Vas je velik broj vpisanih pri Matici itd. Živeli !

Iz Maribora :

Zares hvalevredna je Vaša ideja. Vsi jo z radostjo pozdravljamo in bomo tudi z vsemi močmi pripomagali, da se častno izvrši.

Iz Gorice :

Slava Vam celjskim dijakom. Občudovati moramo res, da morete priti do tako krasnih mislij. Tukajšnji slovenski dijaki so za to »Besedo« silno navdušeni, in ako bi ne bili toliko oddaljeni in če bi imeli prej sklep šolskega leta, vdeležili bi se v obilem številu.

Iz takih in enakih pisem so zajemali dotični začetniki navdušenje ter pogumno delali na to, da se njih nameravanje uresniči. Stavile so se mnoge in hude zapreke od neke strani, a ni se jim uklonil njih junaški pogum. Podvzetniki so dobro znali, da brez velikega truda ni uspeha, kakršnega se nadejajo od »Besede«. — Naj načrtamo glavne misli, ki so jih vodile pri tej napravi in pravi namen, iz katerega so osnovali »Besedo«.

1. Resnica je in ostane, česar se človek privadi v mladih letih, to mu je lastno v starosti; in zlasti zaradi tega je treba vaj in zopet vaj v tem, kar je koristno narodu in pristno posamezniku. Po šolskih prostorih obdeluje se teorija — bolj ali manj suhoparno — v tem ali onem zmislu. O praktični uporabi tega, kar si je prilastil mladenič v ranih letih, ni sluha, in baš to lahko povzročuje mlačnost in malomarnost. Temu se je treba ogniti,

kar se najlažje zgodi s tem, da se dijaku ponudi prilika v navzočnosti svojih gojiteljev, sorodnikov in prijateljev pokazati praktično, kar si je pridobil teoretično.

2. Starši in oskrbniki se žele tudi včasih prepričati o spretnosti svojih sinov in gojencev, da sprevidijo, koliko so napredovali v splošni vedi in oliko, kako dobro je obrnjen denar, ki je za nje potrošen. S tem se jim ob enem napravi veselje, da še v bodoče mnogo raje žrtvujejo, kar je dijaku za daljno izobraževanje potrebno. In baš temu je enaka «Beseda» jako ugodna prilika.

3. Dijaki sami imajo tukaj lepo priložnost, da se snidejo iz raznih krajev, da se spoznavajo, da drug drugega spodbujajo in navdušujejo za blago stvar. In to je velike važnosti; kajti pregovor pravi: «na mladih stoji svet», in drug rek se glasi: «mladina je naša bodočnost».

4. Vsakemu, posebno pa dijaku, je gorko priporočati, da se z lepimi pokrajinami svoje domovine kolikor mogoče natanko in dobro seznani. Ako se torej «Beseda» osnuje v kakem krasnem kraju slovenske zemlje — kakor letos v Žalcu v rajski Savinski dolini, — in ako se pridruži še izlet v mično in s posebno naravno krasoto obdarjeno okolico — letos n. pr. v romantične Solčavske planine: — navdahne pogled njenih mogočno proti nebu kipečih gorá in bistrih, iz teh izvirajočih gorskih potokov mlado kri s tem večo ljubeznijo do krasne domovine, ter polaga mladini na srce zlate besede, kakor jih je zapel naš slavni pesnik Simon Jenko:

«Naj volja tak krepka, ko tvoje gore,
Naj moč ti bo taka, ko tvojih je rek,
Ki trgajo jéz, in potresajo breg;
Al mirnopolonsko srce naj ti bo,
Ko tvoje spomladi poljé je cvetnó!»

V teh štirih točkah je naveden pravi namen takove «Besede», in mislimo, da je mladini, času in našim razmeram popolnoma primeren. Da tudi ne zavzema ničesar protipostavnega priča odlok slavnega c. kr. okrajnega glavarstva v Celju, s katerim se v lepoglasnej slovenščini naprava «Besede» dovoljuje.

Začetek je torej storjen, za častno izpeljavo pa skrbe in bodo skrbele mlade, nadepolne moči. Da prva takšna «Beseda», katero so napravili slovenski celjski dijaki v počitnicah, ne bode tudi poslednja, nego bode imela mnogo naslednic po raznih krajih naše domovine, to je naše trdno upanje, — to so naše presrčne želje.

In v to pomagaj Bog!

1874.

A. B.



Slovo od gimnazije

ali

besedica slovenskim sošolcem.

Končano je! na čelu pot ratarju
Se posuši, za trud dobi plačilo.
Že mirni zrak sledi težav viharju,
Počitka solnce spet je prisvetilo.

A. Umek.

Te besede našega pesnika sme vsak dijak na koncu šolskega leta izgovoriti z lahkim srcem. Zares končano je zopet eno leto, — izginilo je v brezno minolosti, iz katere se ne povrne nikdar več. A bilo je dobro obrnjeno, zatoorej nimamo vzroka po njem žalovati, niti si ga želeti nazaj, kajti:

Dan za dnevom se pomiče,
Eden mine, drug nas kliče.

Kliče nas na delo, spodbuja nas k napredovanju. Po preteku dveh mescev sladkega počivanja pride čas, ko se je zopet treba sniti, da se nadaljuje naloga, da se dovede do častnega cilja. A to snidenje ne bode tako občno, kakor bi si želeli prijatelji med seboj, nego marsikdo, ki še danes biva v krogu svojih prijateljev, ki še stiska roko svojemu preljubemu sošolcu, ni si v svesti, ako tega še kdaj dočaka. Zanj je konec šolskega leta ob enem dan žalostne ločitve, katera se pa žalibože ne bode po poteku počitnic spremenila v veselo snidenje.

Med onimi, katerim je usoda določila, posloviti se od svojih ljubih sošolcev, ki deloma na istem pragu v široko bodočnost stoje, je tudi pisatelj teh vrstic; iz srca vseh odhajajočih misli, da bodo prišle besede, katere izroča pri svojem odhodu blagemu spominu sošolcev.

«Obvaruj Bog vas, hribje ljubeznjivi!
Dolin cveteč, prijazno tihi raj!»

(Dev. Orl. I. 4.)

S temi globokočutnimi besedami je začela Jovana jemati slovo od svoje domačije. Tudi odhajajoč dijak se jih sme posluževati prav primerno, saj so i njemu hribje, ki obdajajo mično mestice Celje, «ljubeznivi» postali. V tihih, košatih logih se je šetal s knjigo v roki, kjer mu je bila modrica spremljevalka, v bistrih, iz prijaznih gričev izvirajočih studencih krepčal se s hladno vodico, ko je pripekalo solnce, da so se cvetkam na polju kar povešale glavice, da je celo šopek, ki mu ga je dala izvoljena devojka, pekoče vročine ovenil. Šopek bil je sestavljen iz cvetk, rastočih ob rajskem obrežju bistre Savine, in baš zaradi tega mu je še tem svetejša zemlja, na kateri so cvetele, ter nepozabna Savina, ki jih je rosila s kristalnim svojim tokom, — a najljubša ročica nežna, ki je šopek povezala in podala.

Sladak je spomin sladkih uric, toda nikdar ne izgube svoje veljave pesnikove besede:

«Najhujša vseh je bolečin
V nesreči srečnih dni spomin.»

Dante.

Kakor nam je narava mila in draga, še bolj so nam drage osebe, s katerimi smo občevali za časa našega združnega bivanja. Vsakdo ima zvestega prijatelja, čegar srce prav gorko zanj bije, ki mu je

lajšal bridke urice, ki je delil ž njim žalost in veselje. Njega zapustiti — je težavno, podati se brez njega v nedoločeno bodočnost ter se izročiti rokam mile ali nemile usode — še težavneje. A vendar biti mora, resen obraz osodin ne dá se premeniti, njeno srce ne omehčati. Ona ima kot geslo besede: hočeš, nočeš, moraš!

Ako že torej ločitev biti mora, ne more si vendar prijatelj kaj, da ne bi spregovoril besedice svojemu prijatelju, preden se ločita; kajti prepričan sme biti, da besedica, pri slovesu izgovorjena, ne bode brez vpliva ostala, nego prijatelj si jo bode vtisnil globoko v srce, kjer se bode ohranila še do sivih las.

Vprašal sem sam sebe že čestokrat, kaj naj izročim pri tej priliki blagemu spominu svojih ljubih sošolcev. Oziral sem se po zgledih, ki se nahajajo tu pa tam v družinskih krogih pri takih in enakih prilikah. A nisem dokaj pripravnega našel; le trije prizori, katere hočem precej navesti, so se mi jako dopadali.

Ako se poslovi za dalj časa ljubček od svoje izvoljene, izročita drug drugemu — zlasti doli pri južnih naših bratih — rdeč svilen trak, ga poljubita in hranita v spomin goreče ljubezni. Drug prizor, ki je enako mičen, je v navadi posebno pri severnih Slovanih, kjer kumi ob priliki birmanja svojim zetom čelo z modrim trakom prevežejo v spomin stanovitosti in jakosti v vseh slučajih, kadar je treba braniti sveto reč, v kateri so bili potrjeni pri sv. birmi. In tretji prizor se nahaja pri nas Slovencih. Ako stopi nedolžna nevesta na strani svojega izvoljenega ženina z utripljajočim srcem pred oltar k poroki, nosi na glavi venec z belimi trakovi opleten. Svatje imajo tudi šopke, ki so z belimi trakovi

okinčani, kar spominja na čistoto in nedolžnost, katero spremijo k zakonskemu združenju.

Vsak izmed teh treh prizorov zdi se meni enako mičen in krasen, vsake barve trak enako lep in pomenljiv, tako da ne vem, katerega bi si izbral, da bi ga Vam izročil pri slovesu. Mislim torej, da umnejše ravnati ne morem, kakor da Vam, dragi sošolci, vse tri barve, združene v trobojen trak ali trobojnico, v spomin izročim. Vzemite jo in nosite jo ne toliko javno, kakor jo hranite v srcu kot opomin: h goreči, stanovitni in čisti ljubezni do naroda.

To je, kar Vam izročiti zamorem in kar Vam izročim s ponosom, kot blago največje vrednosti in najvišje slave za vse sinove majke Slave.

Končno pa dostavim besede Umekove, katere prihajajo iz globine srca:

In vi tovarši, zdravil — Radovali
Smo skupaj se v ljubezni mnogo let,
Dan sije, zginil jutra svit je zali
Pogumni se razidemo med svet.
Iz srca kličem Vam med sijajnim krogom:
Hodite radostni in srečni — z Bogom!

1874.

Ant. Bezenšek.



Žalec.

Iz tega prijetnega in domoljubnega trga so hoteli nemški zgodovinarji napraviti nemško naselbino, trdé, da so trg postavili Saksi in mu dali ime: Sachsenfeld. Preiskal sem vse izvirnike zgodovinske, a v nobenih nisem našel temeljitih dokazov, da bi se bilo kdaj kakšno pleme Saksoncev naselilo na katerem bodi mestu štajerske dežele. — Nemški prišleci v Štajersko so bili le Franki in pomenčeni Bavarci, in ker starih Bajovarov niti najkritičnejši nemški zgodovinoslovci ne štejejo med nemška plemena, temveč nekateri imajo Bajoare za keltski rod, drugi za slovenski, tako v večini štajerskih nemških prebivalcev ne teče čista nemška kri, ravnotako ne v Prusih. — Kdaj je Žalec dobil svoj početek, mi ni znano; naj pridne in bistre glave žalskih sinov to stvar doženejo. Gotovo pa so že za Rimljanov tam stanovali marljivi prebivalci, ker je še Lazius v Žalcu našel rimske kamne, na katerih najdemo spomin ljubeznjivih staršev, ker so «*Divis Manibus Juliae dilectae amantes parentes,*» to je: «v spomin duše mrtve Julije postavili kamen ljubeči starši». Meni je samo znano, da je na Šimonovo v Inomostu leta 1363. višji vojvoda Rudolf ta trg zastavil Urhu in Hermanu, grofoma celjskima, da se leta 1263. že imenuje en župnik: Heinrich. Mej znanimi župniki sta bila tudi dva plemenitega pokolenja, in sicer leta 1609. Mihael plem. Šega. Ti plemiči so bili iz makolske fare, kjer se še sedaj imenuje rečica Šega.

Drugi župnik plemenitega pokolenja je bil leta 1737. in se je pisal «Ferdinand von Rastern». Ta rodbina je iz Kranjskega, in še danes žive baroni Rastern; Michael Eustah Freiherr von Rastern je imel leta 1788. gradič Brod. Žalsko bolnico je ustanovil 8. avgusta 1752. Miklavž Janez Kraškovič, komisar-duhovnik v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu. Sliko velikega oltarja je naslikal slavni kranjski slikar Bergant leta 1764.

Da bi ime nemško Sachsenfeld bilo nastalo po Saksih bi se velelo: Sasec ne pa: Žalec, ker vsi Slovani imenujejo Sakse: Sasine. Ime je krajno od staroslovenskega: Žal, kar pomenja: breg (Ufer), hrvaškoslov. žalo, glarea ripa, peščenasta in kameničasta zemlja, kot je ob krajih vod, prod, debeli pesek. Da je žalski svet peščenat, prodat in kameničast je znana reč. Ime je torej tako topično (krajno), kakor ime sosednje vasi Griže (Greis) iz staroslovenskega griez, blato, Koth, Schlamm. Da bi Saksonci se kdaj bili naselili na Štajerskem, bi morali več krajinah imen po njih najti, ali ni nobenega, ipak po Bajarih najdeš: Bayerhof, Bayerischgraz, itd. Nemška «kanclija» je napravila iz Žalca (v ljudskem govoru: Žavec, ker na polju stoji), ravnotako: Sachsenfeld, kakor iz: Rač, Kranichsfeld. Rače, vas in grad blizu južne železnice se najde v latinskih listinah pod imenom in «campo Krois». Krois pa pomenja v štajerski nemščini: rak. Nek učen gospod «frboltar» je mislil na latinsko grus, žrjav (Kranich) in je, ker se je nekaj tudi še latinsko uradovalo, začel pisati «in campo gruis», in iz: campus gruis je za Marije Terezije, ko je bil v urade nemški jezik vpeljan, postala prestava: «Kranichsfeld».

Davorin Trstenjak.

Imenik

„Besedinih“ odbornikov, sodelavcev in podpornikov.

1874.

O d b o r:

Anton Bezenšek, predsednik.	Vinko Krušič.
Matevž Randl, podpredsednik.	Vinko Zagodé.
Franjo Železnikar, denarničar.	Andrej Zdolšek.
France Veršec.	Davorin Fermevc, tajnik.
Franjo Brunet.	

S o d e l a v c i:

Gospodična Ljudmila Kiebacher.

» Ida Perthold.

» Fani Stibenek.

Josip Lendovšek.	Franjo Žolgar.
Ed. Kiebacher.	Ivan Fischer.
Radoslav Bač.	Franjo Hrastelj.
Anton Porekar.	Zmagoslav Kolšek.

P o d p o r n i k i iz celjske gimnazije:

M. Bezenšek.	M. Jezovšek.	D. Matek.
J. Briner.	B. Jurko.	K. Miheljak.
F. Canjko.	F. Kapus.	B. Milher.
J. Držanić.	J. Kolenc.	V. Mikuš.
M. Esih.	J. Kolšek.	J. Naglič.
A. Gabrón.	A. Komotár.	F. Napotnik.
J. Gršák, st.	F. Košán.	F. Novak.
J. Gršák, ml.	J. Kozinec.	E. Orožen.
A. Grušovnik.	J. Krulec.	M. Papež.
F. Holobar.	B. Kuković.	P. Pirš.
J. Hribrnik.	J. Kuder.	F. Pirkmajer.
P. Hribršek.	J. Marzidovšek.	A. Podergajs.

L. Požár.
V. Preložnik.
J. Presker.
F. Ratej.
I. Rom.
J. Rudolf.

M. Runovec.
J. Smodej.
A. Skarlovník.
M. Sterbak.
J. Svet.
A. Švaršnik.

D. Travnar.
A. Vah.
G. Vodušek.
F. Vrečko.
J. Žardonar.

Iz drugih učilišč:

Janko Leban, učit. pripravnik v Gorici.
Josip Košenina, učit. pripravnik v Mariboru.
Franjo Šetina, učit. pripravnik v Ljubljani.
Zmagoslav Eržen, gimnazijec v Ljubljani.
Kronoslav Lapajne, abiturijent v Gorici.

Kot zdatne in marljive »Besedine« podpornike gre častno omeniti vrle celjske in žalske rodoljube, kakor so:

Č. g. dr. Štefan Kočevár.
» » prof. Franc Orešec.
» » J. Hausenbichler.
» » Dragotin Žuža.
» » Ernest Širca.
» » Franc Kapus i. t. d.



D o d a t e k.

Po poteku 25-tih let marsikateri od tedanjih odbornikov, sodelavcev in podpornikov (dijakov) ni več med živimi. Izdajatelju te knjižice je znano, da so umrli med tem časom sledeči: Josip Lendovšek (profesor), Matevž Randl (vseučiliščnik), Davorin Fermevc (dijak), Franjo Žolgar (učitelj), Matevž Bezenšek (sodnijski uradnik), Zmagoslav Eržen (dijak), kakor tudi skoraj vsi velikodušni podporniki: gg. Dr. Štefan Hočevár, I. Hausenbichler, D. Žuža, Ernest Širca in Franc Kapus. Morebiti so umrli še drugi, a manjka nam točnih podatkov.

Lahka jim zemljica!
Večen jim spomin!

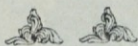
Zanimivo je vedeti, kakšnega stanu in kje so zdaj nekateri izmed tedanjih udeležencev prve dijaške «Besede»:

- Č. g. Anton Bezenšek, profesor v Plovdivu.
» » Franjo Železinger, profesor v Gradcu.
» » Franjo Veršec, notar v Sevnici.
» » Franjo Brunet, profesor v Ljubljani.
» » Vinko Krušič, magistratni uradnik na Dunaju.
» » Andrej Zdolšek, župnik v Ribnici.
» » Ed. Kiebacher, poštni uradnik v Gradcu.
» » Anton Porekar, nadučitelj na Kumu.
» » Franjo Hrastelj, župnik v Ribnici.
» » Zmagoslav Kolšek, notar v Idriji.
» » Josip Držanič, župnik v Libeličah.
» » Anton Gabron, župnik v Skočidolu.
» » Adam Grušornik, župnik pri D. M. v Puščavi.
» » Lovro Požar, profesor v Ljubljani.
» » Ignac Rom, župnik v Podčetrtku.
» » I. Rudolf, notar v Konjicah.
» » M. Jezovšek, notar na Vranskem.
» » I. Kolšek, odvetnik na Laškem.
» » Anton Komotar, notar na Vrhniki.

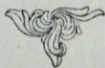
- č. g. Fr. Košan, profesor v Mariboru.
» » Jos. Kozinc, župnik v Slivnici.
» » Jos. Marzidovšek, vojaški kaplan v Trstu.
» » A. Švaršnik, odgojitelj v Budapešti.
» » D. Matek, profesor v Mariboru.
» » Val. Mikuš, župnik v Št. Jurju na juž. žel.
» » Ivan Naglič, magistr. uradnik v Ljubljani.
» » F. Pirkmayer, nadučitelj v Framu.
» » Davorin Travnar, sodnik v Ljubljani.
» » Anton Vah, uradnik v Celju.
» » Janko Leban, nadučitelj v Trebeljnem.
» » Josip Košenina, nadučitelj v Libojah.
» » Kronoslav Lapajne, okr. komisar v Postojni.

Opomba. Glede ostalih nam žalibog ni bilo mogoče zvedeti pravih naslovov.





1899





Sprejem pred tržkim občinskim uradom v Žalcu.

O petindvajsetletnici.

Dolgost življenja našega je —
kratka. Prešeren.

Vitam prolongere factis.
Latinski pregovor.

Vivre c'est agir.
Francoski pregovor.

Naše življenje traja 70—80 let, a kar je več, to je trpljenje. Kdor je po končani gimnaziji, realki ali pripravnici dočakal 25-letnice, ta ima za seboj najlepšo dobo in glavni del življenja; kajti to so bila zanj leta mladeniške navdušenosti in moške delavnosti, ta vè, kaj pomenijo svetopisemske besede: «in sudore vultus tui vesceris pane.» (V potu svojega obraza si boš služil kruh.)

Zato pa je praznovanje 25-letnice za posameznika velikega pomena; to pomeni več kakor petstoletnica za eden narod ali edno državo. Slučajno se vrši naš jubilej koncem 19tega stoletja. Zato je še bolj umestno, da smo se zbrali letos kot zreli možje na istem mestu, kjer smo si pred 25 leti kot mladeniči delali načrte za prihodnost in slikali vzore za celo življenje. Naj torej ob tej priliki pomislimo, kako smo preživeli to dobo in s kakimi načrti, s kakimi nadami stopamo v nov vek.

«Potovanje, bratje, je naše življenje», tako veli slovenski pesnik. Kadar dospè popotnik po trudni hoji do vrha visoke planine, ozre se nazaj na hribe in doline, katere je prehodil. Z veselim srcem, da so

premagane večje težave, briše si znoj iz čela in reče: «hvala Bogu»! Isto storimo tudi mi danes — v zreli moški dobi, ko se ozremo v duhu na minulo dobo: tudi nam niso cvetele vedno rožice ob potu, — bilo je dokaj bodljivega trnja; doživeli smo sicer marsikaj prijetnega, a brez bridkosti in težav ni se skončalo nobeno leto. Vendar, hvala Bogu, tukaj smo se danes našli po dolгих letih stari tovariši zdravi in veseli, da zamoremo drug drugemu marsikaj zanimivega pripovedovati o bivših radostnih in žalostnih dneh. Saj je resnično: «Deljena radost je dvojna radost, a deljena bolečina je le polovična bolečina.»

Našo 25-letnico praznuje z nami tudi mnogo-brojna naša vrta mladina — nada naše bodočnosti. Njej naj velja geslo, postavljeno na čelo tem vrstam: Življenje naše je kratko, čas teče hitro, ne da bi občutili, kako mine in se ne vrne nikdar več! Zatorej podaljšujmo ga z dejanji! Živeti, to se pravi delati,

«Kaj pa je veliko ali slavno življenje? (Qu'est que celà une grande vie?) Tako vpraša slaven francoski filozof. In odgovarja: «C'est une pensée de la jeunesse, réalisée dans l'âge mûre». (To je neka misel iz mladih let, uresničena v zreli starosti.) Kakšni pa so bili naši vzori v mladosti? — Vzori so bili nam slovenskim dijakom gotovo obči z vzori slovenskega naroda, čegar sinovi smo. Ali so se že uresničili? — O tem nam je o priliki 25-letnice najumestneje pre-mišljevali.

I.

Kaj smo si pred 25 leti dijaki gimnazije govorili v istem prijaznem in rodoljubnem žalskem trgu za slovo, o tem pričajo nastopne vrstice, tiskane

v »Spominku Besede« (str. 10.): »Vzemimo seboj trobojnico in nosimo jo ne toliko javno, kakor da jo hranimo v srcu kot opomin h goreči, stanovitni in čisti ljubezni do naroda.

»Dan sije, zginil jutra svit je zali,
pogumui se razidemo med svet.«

Poguma ali junaštva treba, kadar stopa mladenič med širji svet; a pogum je zajedno z zmernostjo združen v modrosti, ki ima za geslo: »quidquid agis, prudenter agas et respice finem.« Kot pravilo za hrabrost in junaštvo pa velja staro latinsko geslo: »sustine et abstine!« (Pretrpi in vzdrži se!) Kdor se ravna po teh pravilih, ta vestno in dobro izpolnjuje svoje dolžnosti. »Ako-li vsakdo po dolžnosti izvrši kar more — veli Fichte — tedaj so si vsi stanovi pred sodiščem čistega razuma ednaki med seboj.»

Tedanji dijaki smo si izbrali razne stanove: edni so postali duhovniki, drugi pravniki, tretji zdravniki, četrti učitelji itd. Ako si predstavimo tedanji naš položaj, dragi tovariši, bomo vsi priznali, da nam je bilo jako težavno izbrati si prihodnji stan. Istotako se nahajajo pri današnji svečanosti med nami marsikateri mladeniči, katerim se zdi izbor težaven in stoje kakor »Heraklej na razpotju«. Mladi prijatelji! Ocenite gornje besede filozofa o ednaki vrednosti stanov, in preudarite besede Gregorčičeve:

Ne kar velewa mu stan,
kar more — mož je storiti dolžan;

potem vam bo izbor olajšan. Vsak po svojem stanu in po svojih močeh lahko deluje po načelu, katero nam je tako lepo izrazil veliki Jugoslovan, vladika Strossmajer: Vse za vero in domovino! In

ako se bode po poteku nekaj let ozrl na minulo dobo, lahko bode ponovil besede istega vladike, izgovorjene vpričo visoke osebe: «Moja vest je čista».

Vsak stan ima svoje radosti in bridkosti pri izpolnjevanju svojih dolžnosti: starši skrbe in se trudijo za svoje otroke, odgojujejo jih, a mi učitelji nadaljujemo to odgojo. Edni in drugi imajo pri tem svoje skrbi in svoje veselje. Učiteljska dolžnost je velevažna, kajti njemu je izročena v odgojo mladina, katera je nada boljše bodočnosti. Učiteljstvo odgojuje neposredno sicer individue, a posredno odgojuje narod. Njemu torej veljajo besede Washingtonove: «Educate the people!» (Vzgajajte narod!).

Nadalje pa pride: branite narodu pravice! Ta bramba je pa izročena pravnikom in poslancem. Mi Slovenci smo med vsemi Jugoslovani najbolj mehke nravi. Ne upamo si ali pa ne znamo braniti svojih pravic. Koliko dobrega storé torej oni pravniki in poslanci, kateri nam jih znajo braniti ter se pogumno borijo za naše pravice. Med bivšimi tovariši je dokaj tacih, a nekoliko vrlih pravnikov in poslancev je zastopanih tudi pri današnji slavnosti.

Zdravniki, kateri se brigajo sicer za telesne bolečine, poznajo pa tudi dobro bolečine našega naroda; a slava njim, kateri v svojem poklicu delujejo kot neodvisni možje v korist naroda. Z veseljem zabeležujem, da imamo tudi takih v naši sredini.

Ako imenujem častito duhovščino na četrtem mestu, s tem hočem le resumirati, da duhovnik, kateri je zvest v svojem poklicu, lahko izpolnjuje vse štiri dolžnosti: on je učitelj, branitelj, zdravnik in dušni pastir v edni osebi. Kako vzvišen je torej njegov poklic: on poučuje v cerkvi

in šoli, on zagovarja pravice naroda in svetuje ljudstvu, kadar potrebuje obrambe ali svêta, on je zdravnik duševnih ran, katere so često še hujše od telesnih. Duhovnikove dolžnosti so res težavne, zato pa so za sluge tem večje. A vrlih duhovnikov štejemo mi med našimi bivšimi tovariši mnogo, ter smo mi svetnega stanu po vsej pravici vedno njih prijatelji in častitelji.

Vsak svoj stan smo si izbrali pred 25 leti, a načelo nam je ostalo obče: Bog in narod!

Vstopimo torej v nov vek s starim načelom! Naj vlada med nami stara sloga — staro prijateljstvo!

Sloga! Kako lep je ta vzor, a kako smo se oddalili od njega mi Slovenci! Reči moram s popolnim prepričanjem, da smo bili pred 25 leti mnogo bližje temu vzoru, nego smo dandanes. Strašen prepir je na celi črti, a posebno v središču. Ta ne vodi nikakor k dobremu. Med Slovenci na Štajerskem, hvala Bogu, tega še ni, a najmanj med nami tovariši. Ako bi bili oni možje, ki so zabredli v te skrajnosti, v našem iskrenem pobratimstvu iz mladih let, mislim, da ne bi bilo prišlo do takega domačega prepira. Mi ne obdolžujemo nikogar, ker se nočemo — prepirati. Samo se spomnimo pesmi, katero smo tedaj z navdušenjem prepevali:

Naj čuje zemlja in nebo,
kar dans pobratimi pojo ...

A k temu besede Simona Jenka, katere sem navedel tedaj v svojem govoru:

•Naj volja tak krepka, ko tvoje gore,
naj moč ti bo taka, ko tvojih je rek,
ki trgajo jez in pretresajo breg;
al' mirnopolonosno srce naj ti bo,
ko tvoje spomladi polje je cvetno!•

Zatorej priporočam tudi danes naši nadepolni mladini staro slogo in bratstvo. Proč s prepirom! Mi Slovenci se imamo s tujimi sovražniki dosti boriti, kaj nam še treba borbe med nami? Samo ako smo edini med seboj, bomo premagali zunanje sovražnike.

Ako bi bili mi Slovenci složni, bili bi koncem tega stoletja bolj naprej, nego li stojimo danes. A pri vsem tem se ne dá tajiti, da smo znatno napredovali v poslednji četrtini tega veka. Udeleženci naše prve «Besede» v Žalcu gotovo dobro pomnijo, da tedaj še ni bilo narodnih posojilnic, niti Južnoštajerske hranilnice, ni bilo Narodnega doma, niti kmetijskih zadrug, niti hmeljarskega pridelka; z edno besedo — ni bilo narodno-gospodarstvene organizacije med nami. Naše društveno življenje po mestih, trgih in na deželi je bilo še kaj slabo razvito. Slovenski jezik tedaj še ni imel take veljave v šolah in uradih, kakor danes. Sploh moramo z veseljem priznati, da se je storilo tekom poslednjih 25 let mnogo za napredek naroda v gospodarstvenem in prosvetnem oziru.

Hvala onim možem, ki so se trudili za edno ali drugo koristno pridobitev! Slava onim, ki so žrtvovali mnogo za prosvetne in dobrodelne namene med narodom! Čast vsem, katerim je «salus Sloveniae suprema lex!» Dokler bomo imeli takih požrtvovalnih in za vse dobro navdušenih mož, bomo napredovali, in ako se pri tem ponovi stara sloga, tedaj je slovenskemu narodu lepa prihodnost zagotovljena.

Naših zaslužnih domorodcev, ki še žive med narodom, mi pač ni treba osebno imenovati; saj jih pozna staro in mlado. Mnogo jih je tudi med našimi tovariši. Opisujem samo «žitje in bitje» rajnih velezaslužnih mož, udeležencev in podpornikov prve «Be-

sede» v sledečem članku. Oni so v pretekli dobi z nami skupno delovali več ali manj časa na ednem ali drugem polju naše domovine, a žalibog ni jim bilo sojeno, da bi dočakali današnjega znamenitega dne, da bi v našem krogu praznovali 25-letnico. Večen jim spomin!

Tisti vrli možje in iskreni rodoljubi so si postavili v svoji mladosti sigurno vzvišene vzore. Njih geslo je bilo: «Bog in narod» ter da bi «pospešujoč bratov srečo tudi sami srečni bili». To krasno misel iz svoje mladosti so uresničevali v življenju kolikor mogoče z neutrudnim delovanjem, s poučevanjem, z delenjem dobrot itd. A kakor sem opomnil v začetku: neka ideja iz mladostnih let, uresničena v zreli starosti — to znači veliko, slavno življenje. In zato so si ti možje pridobili slavo, katera jim bode še med poznimi vnuki donela.

II.

Naslikal sem v glavnih črtah, kakšen prizor se nam predstavlja, ko se ob 25-letnici ozremo v prošlost. — Naslikajmo si še bodočnost, kolikor je mogoče v hladni domišljiji.

Kakor si ogleda popotnik iz visočine še enkrat one kraje, katere je utrujen prepotoval, in se potem obrne na drugo stran, kjer «se mu nov svet odpre», — isto storimo danes tudi mi jubilanti. Tudi pred nami se odpira danes bodočnost, a njo predstavlja naša vrla mladina — nada naše bodočnosti.

Naša nadepolna mladina prevzela bo danes ali jutri na svoja čvrsta pleča ono težko breme, za katero bodo naša ramena skoro že preslaba. Mladina slovenska bode potovala dalj naprej nego mi. Ko bo ona praznovala svojo 25-letnico, tedaj marsikdo

izmed nas že ne bode med živimi. Mi pa želimo iz vsega srca, da bi mladina doživela, da se uresniči vse to, kar so naši očetje osnovali, za kar se mi trudimo in borimo: da bo naša domovina zjedinjena, da bo slovenski narod srečen!

Zato je pa naša najsvetejša dolžnost, skrbeti za dobro vzgojo mladine, da dobimo značajnih Slovencev, kateri vedó visoko ceniti geslo: «Bog in narod».

Na mladih stoji svet, pravi pregovor. Vzgojimo mladino v pravem zmislu, vsadimo ji v srce vzvišenih idealov! Tako bomo po geslu slavnega angleškega rodoljuba Washingtona: «educate the people», vzgojili tudi narod ter ga pripravili za — lepšo bodočnost.

Posamezni udje človeške družbe, posamezni sinovi ednega naroda pojavljajo se na «svetovnem odru» za več ali manj časa, potem pa izginejo: drug drugemu odstopajo prostor, zibelj in grob se vrstita, kakor se v neizmernem morju eden val vzdiga, a drug pada. To je dolga nepretrgana vrsta! Nikdo se ne more po naravni poti iz te vrste izmuzniti; zato pa tudi nikdo ne more biti popolnoma sam za sebe, ampak je ud te nepretrgane verige, t. j. on je v prvi vrsti sin svojega naroda. Zato pa ravna vsakdo, ki se odtuji svojemu narodu, nenaravno in nemoralno; takšen je izvržek in nevreden ud človeške družbe.

V svoji oliki človek pripada svojemu narodu, tako bi se moglo reči v tesnejšem pomenu s profesorjem Lorencom Steinom: «In seiner Bildung gehört der Mensch der Menschheit an». «A mi ljudje — veli dr. Hohegger — nismo nikdar prosti ljudje, nego smo vsekdar sinovi nekega naroda. Vsak narod je v človeštvu prvotna samo-

stalna celota s posebnim značajem. Posameznik se ne more lahko odtujiti duhu svojega naroda, kajti pridobi že po materinem jeziku celi zadržaj svoje narodnosti».

S pravo oliko mora torej biti združeno pravo rodoljubje. Ako-li bi kdo hotel vzgojiti in olikati človeka, pa bi ga pri tem odtujil svojemu narodu, to bi bilo proti pravilom zdrave pedagogike in sociologije — to bi značilo, da hočemo vzgajati duševne pokveke in brezznačajnike, a ne bistre ume in blage značaje ter koristne ude človeške družbe.

Zato pa vidimo, da so odpadniki in izdajice naroda večinoma neotesani ljudje, brez pravih načel, brez ljubezni do bližnjega (saj nimajo niti ljubezni do brata), in prav veli jugoslovanski pregovor: «Poturica (poturčenec) je hujši od Turka».

Te resnice naj dobro pomnijo oni, katerim je izročena vzgoja mladine. To naj čujejo naši protivniki, kateri bi nas radi opojili s tujim duhom! A to naj vedo posebno oni, kateri mislijo, da z odpadniki naroda kaj prida dobijo v svojo sredino. Ni res! Tisti, ki se izmuznejo iz one naravne verige, katera veže vse sinove ednega naroda, so izvržki, duševne reve, brezznačajniki, s katerimi protivniki niso nič pridobili, a mi nič izgubili.

Kakor ima vsak človek svoj spomin, tako ga ima tudi vsak narod v svoji zgodovini. Lastne izkušnje izmodrujejo človeka, kakor je tudi zgodovina učiteljica življenja. Mladina, ki še nima dovolj izkušenj, da bi se mogla ravnati po njej, naj le posluša svete starejših iskrenih prijateljev mladine in naroda.

Zgodovina slovenskega naroda je tužna in bridka. Mladina nam je nada boljše, prijetnejše bodočnosti. Vsak trenutek sedajnosti je pogoj za bo-

dočnost. Na delo torej! Ne gubimo niti trenutka, da priborimo sijajno bodočnost našemu narodu!

Mladi prijatelji, z vašimi svežimi močmi boste mnogo dosegli za blagor slovenskega naroda, ako si že zdaj postavite prave vzore za življenje in si bistrite um in srce. Posnemajte pa tudi zaslužne može in dobre značaje, kakršnih je nekoliko opisanih v poznejšem članku! Vglobite se v njihove vzore in izpolnjujte vestno svoje dolžnosti v vsakem stanu, kateremkoli se boste posvetili!

Ognite se domačemu prepiru, ljubite slogu in bratstvo! Naši slavni možje Slomšek, Bleiweis, Kočevar, Trstenjak in mnogo drugih niso poznali takega prepira. Sloga je bila njihovo geslo, v slogi pa je moč.

Po besedah nemškega filozofa Fichte-a »povabil se je v prošlem veku v Nemčiji egoizem, to je zanemarjenost občnega (skupnega) blagorja. A da je mogla napočiti zora nove dobe, moral se je povzdigniti nov moralen vzgled, po katerem se šteje posameznik udom skupnosti«. («Fichte's Reden an die deutsche Nation».)

Te besede poštenega Nemca so tudi za nas Slovence in Slovane velikega pomena. Dobro jih premislimo in prepričali se bomo, da bi morali isto, kar je Fichte o onej dobi govoril svojim rojakom, še dandanes polagati na srce mnogim Slovencem in Slovanom: Popustimo egoizem! Proč z domačim prepitom! Bodimo si bratje, bodimo složni!

Ako hočemo veljati kot značajni možje, kakor se spodobi pravim rodoljubom in koristnim udom človeške družbe, ravnajmo se po geslu slavnega češkega rodoljuba iz XVI. stoletja, Viljema Pernšteina-

skega: «S sosedi živim, z ednoverci verujem, z brati umiram.» To geslo naj nas vodi kot državljane, kot kristjane in kot Slovane! Na podlagi tega gesla vzgojujmo narod! Tedaj mu bo zajamčena boljša prihodnost.

Bog in narod!

Prof. A. Bezenšek.



Opis jubilejne slavnosti v Žalcu

dne 13. avgusta 1899.

«Dobrega dne bodi dobre volje!» tako govori neki modrijan. In res, boljšega dne, prijetnejših trenutkov, kakor smo jih doživeli v Žalcu povodom naše petindvajsetletnice, bomo težko dočakali. Bila je to redka slavnost, vladalo je pa tudi veliko veselje in posebna navdušenost med vsemi navzočimi jubilanti in gosti.

Vabilo k tej slavnosti, katero je izdal častiti gosp. župan žalskega trga skupno s predsednikom prve dijaške «Besede» dne 3. avgusta, glasilo se je tako - le :

«Ravno je petindvajset let, odkar so bili priredili slovenski dijaki celjske gimnazije prvo veselico (Besedo) v Žalcu. Podpisani, kot predsednik tedanjega odbora, smatra za umestno, da se obnovi spomin ti-stega lepega praznika v rodoljubnem trgu krasne Savinske doline, ter ima čast, povabiti

na petindvajsetletnico
v nedeljo, dne 13. avgusta

vse one, ki so se udeležili prve dijaške Besede, a tudi druge rodoljube in rodoljubkinje iz vseh krajev Slovenije, posebno naše vrlo dijaštvo — nado lepše bodočnosti slovenskega naroda.

V Žalcu se je osnoval odbor, na čelu z županstvom, kateri bode storil potrebno, da se ta jubilej dostojno praznuje, združen z narodno slavnostjo.

Bilo bi želeti, ako bi se pri tej priliki zbrali tudi osmošolci celjske gimnazije iz leta 1874., da praznujejo zajedno svojo petindvajsetletnico.

Ob 9. uri sv. maša; — ob 1. uri skupen obed; — ob 5. uri veselica.

Tako se bode eden jubilej skladal z drugim: srečal se bode tovariš s tovarišem, prijatelj s prijateljem.

Torej na svidenje v Žalcu!»

In res mnogo rodoljubov in rodoljubkinj od blizu in daleč, a posebno lepo število učeče se mladine višjih in srednjih šol zbralo se je določenega dne v preprijaznem Žalcu. Trg je bil slavnostno okrašen z zastavami in slavoloki. Ne samo raz vseh hiš, ampak tudi raz visokih vrhov drevoreda sredi trga plapolale so slovenske trobojnice in cesarske zastave. Vsi tržani in tržanke pripravljali so se za slavnostni sprejem odličnih in dragih gostov: velecej. gosp. župan Jos. Š i r c a, velecej. gosp. podžupan R o b l e k in občinski tajnik g. Ivan K a č, dajali so potrebne naredbe, gospodične so pletle vence in šopke, mlada gospôda pa se je pripravljala za petje in godbo. Z eno besedo: Žalčani so pokazali tudi takrat, da so — kakor slovè že od nekdaj — jako gostoljubni, prijazni in iskreno rodoljubni. O tem smo se prepričali pred 25 leti, a danes zamoremo izreči o tem še v večji meri pohvalo, združeno s srčno zahvalo.

Na istem vrtu dobro znane, rodoljubne Hausenbichlerjeve gostilne, kjer se je vršila dijaška slavnost dne 30. avgusta 1874. leta, priredili so lep oder za govornike, pevce in godbo. V pročelju odra ste bili

napisani z zlatimi pismenkami letnici: «1874—1899». Te arabske številke govoré več, kakor vsak drug nadpis v kakršnemkoli jeziku ter vzbujajo posebno pri udeležencih - jubilaritih brezštevilno veselih in tužnih spominov: Kako je bilo l. 1874 na istem prostoru, ko smo se bili tukaj zbrali kot nadepolni mladeniči, a kako je danes, ko smo se snidli kot možje v zrelih letih, in kako se je godilo v dôbi med 1874. in 1899. letom nam, kaj vse je doživel med tem časom in kako je napredoval narod slovenski, čegar zvesti sinovi smo vedno bili. Oh, to je dolga vrsta spominov, radostnih in tužnih! V članku «o petindvajsetletnici» dal sem temu izraza in hotel sem tudi v istem zmislu govoriti z istega odra, kjer mi je bilo nekdanj kot dijaku svobodno govoriti, a sedaj kot profesorju zabranjeno, in to od istega urada, kateri je pred 25 leti v lepi slovenščini dijaški shod in govor dovolil, a sedaj koncem 19. stoletja v blaženej nemščini ravno pred večerom govor prepovedal. *Difficile est satyram non scribere!*

Istega dne, kakor je bila opredeljena 25-letnica, imeli so v Žalcu občni zbor slovenski stenografi. Sklical je zbor predsednik slavnosti s sledečim povabilom:

«Poteklo je blizu 25 let od preporoda slovenske in sploh jugoslovanske stenografije. Da se ohrani potrebna edinost med slovenskimi stenografi in da se zajamči dobra osnova našemu sestavu za prihodnost, treba je sporazumljenja, složnega delovanja in zdrave organizacije vseh strokovnjakov in prijateljev slovenske stenografije.

V edinosti je moč! Posamezniki so vzeli iniciativo ter pokazali pot, a do cilja se more priti le z združenimi močmi.

Pridite torej v Žalec vsi, katerim je mar za to lepo in koristno umetnost! Pridite k zborovanju gospodje stareji in mlajši, duhovni in posvetni, a posebno uradniki, učitelji, bogoslovci, dijaki višjih in srednjih šol ter sploh vsi, kateri imate dan za dnevom, uro za uro peró ali svinčnik v rokah. Saj ga sploh ni stanu, kateremu ne bi bila stenografija prav koristna ali celo potrebna. — Odkar se slovenskemu jeziku odpira in vedno bolj razširja pot v urade in šole, v trgovino in promet, občutimo od dne do dne večjo potrebo znanja slovenske stenografije. A pri tem je važno, da delujemo složno, ter da se ne oddaljujemo na tem polju od drugih bratov Slovanov!

To zjamčiti je glavni namen prvemu shodu slovenskih stenografov.

Bog daj, da se dobro obnese!»

In tako so se začeli shajati že v nedeljo rano jubilanti in stenografi ter njih mnogobrojni prijatelji in njih častitelji od vseh strani Slovenije in celo iz drugih dežel, došli so tudi nekateri gostje iz Hrvaške in Češke.

Ob 9. uri je bila v župni cerkvi sv. maša, katero je daroval visokočastiti gospod c. kr. šolski svetovalec prof. Ivan Krušič. Med sv. mašo so peli jako lepo in ubrano sedanji dijaki celjske gimnazije. *) V cerkvi so bili navzoči jubilanti in vsi udeleženci stenografskega shoda ter mnogo družega ljudstva.

Posebno za jubilante je bil v cerkvi jako ginljiv prizor: pred oltarjem sivolasi prečastiti duhovnik,

*) Imena dotičnikov sledé po glasovih: I. tenor: Smodej Fr., Skok Fr.; II. tenor: Koderman Dragotin, Lanjšic Srečko; I. bas: Kristan Ivan, Srnec Janko; II. bas: Mastnak Davorin, Gosak Anton, Šotel Fran (pevovodja).

kateri nam je bil pred 25 — 30 leti profesor in cerkveni pridigar, in katerega smo vsi ljubili kot otroci svojega očeta, kateri si je od mladih let do sive starosti čutil kot pravi rodoljub in bil vedno vzoren duhovnik, ter je zaradi tega spoštovan in čislan do današnjega dne od starih in mladih. V prvih klopeh so bili nekateri njegovi nekdanji učenci, sedanji profesorji, pravniki itd., a za njimi dijaki višjih in srednjih šol ter drugo ljudstvo, vsi v pobožnosti zbrani. Pri tej službi Božji so nam došle na misel marsikaterere poučne besede, katere smo slišali kot dijaki iz njegovih ust v cerkvi in šoli. Prosili smo Boga, da bi dodelil našemu priljubljenemu in čislanemu profesorju še mnogo let uživati do skrajnih mej človeškega življenja med nami sad svojih trudov. Istotako vemo, da je on prosil Boga pri sveti daritvi za našo časno in večno srečo ter da mu je pel zahvalo, ker nam je dal Bog dočakati petindvajsetletnice čilim in zdravim na duhu in telesu.

A dijaško mило petje nas je spominjalo onih let, ko smo tudi mi peli z mladenišskimi grli isto pesem, katero smo zdaj pri blagoslovu slišali: «Ljubi Jezus Tebi mi, Čast in hvalo damo vsi». To gane srce, to privabi solze v oči, to vzbuja čut najglobokejše pobožnosti, ko se zjedinjajo zreli možje z nežno mladino v molitvi in pesmi na tako svetem mestu v toliko vzvišenem trenutku!

Spominjali smo se pa tudi tebe, vrla mladina, z besedami pesnika: «Ohrani Bog te v cvetju!» Naj ne pomori nobena slana našega cvetja, naj ga ne osuši nobena burja! Potem bode rodilo obilen sad v blagor domovine.

Po skončani službi Božji, se je začelo zborovanje slovenskih stenografov v zgornjih

prostorih Hausenbichlerjeve gostilnice. (O tem poročamo v sledečem oddelku v posebnem članku.)

Popoldne so začeli prihajati gostje od vseh strani, nekateri na vozovih, drugi z železnico. A v trgu in bližnji okolici je bilo vse po koncu, vse praznično oblečeno in pripravljeno za slavnost, ki se je imela začeti ob 5. uri na vrtu Hausenbichlerjeve gostilne. Bilo bi pa prišlo gotovo še mnogo več udeležencev, ako ne bi bila nekaj dni poprej ob priliki prihoda Čehov v Celje nastala ona razburjenost, ki se potem nekaj tednov ni polehla. Skoz Celje se ni nikdo upal vračati po noči, tem manj, ker se je bil raznesel glas, da celjski rogovileži nameravajo čakati Slovence ob cesti blizu mesta. A tudi drugod po Savinski dolini so bili duhovi pravično razburjeni zaradi tega, kar se je zgodilo tačas v Celju. Tako se je sploh čuditi, da je došlo še toliko udeležencev in gostov iz Celja in Savinske doline.

Pred prihodom popoldanskih vlakov zbrali so se jubilanti in udeleženci stenografskega zbora pred hišo občinskega urada sredi trga; potem so korakali v dolgih redih s celjsko narodno godbo in žalskim ognjegasnim društvom na čelu, spremljani z veliko množico proti kolodvoru. Tukaj pa je bilo že na stotine in stotine zbranega ljudstva.

Ko je prišel vlak, zaoril je mnogokratni «živio!», pevski zbor je zapel dobro-došlico, a potem je zasvirala godba koračnico.

Sprevod je krenil po sledečem redu iz kolodvora proti trgu:

Na čelu godba in ognjegasno društvo, potem jubilanti, njih nekdanji gg. profesorji, stenografi s svojimi damami, pevsko društvo, vseučiliščniki, dijaki srednjih in višjih šol in mnogo prijateljev učeče se mladine, razni gostje in veliko ljudstva. Bil je to

dolg in lep spreved, ki se je vil po ulici mimo farne cerkve in Kukecove pivarne doli po desni strani drevoreda blizu do kraj trga, a od tam po levi strani drevoreda proti poslopju občinskega urada. V teh redovih je bilo lepo videti gg. jubilate zajedno z nekdanjim svojim profesorjem preč. g. Krušicom in domačim veleč. g. župnikom Korenom ter velezaslužnim deželnim poslancem dr. I. Dečkom iz Celja, g. podžupanom Roblekom, g. Radoslav Puklom (urednikom lista «Der Süden» iz Dunaja). Istotako se je vse zanimalo za odlične udeležence stenografskega shoda: g. prof. Šanteljna iz Gorice, g. prof. Vambergerja iz Karlovca, g. prof. Dragića iz Zagreba, g. Binderja iz Novega mesta itd.

Po celem trgu je bilo polno ljudstva, katero je sočuvstveno gledalo na ta lep prizor, ki je pridobil še posebno mičnost s tem, ko so skoro raz vseh oken obsipavale nežne roke mimoidoče redove s krasnimi šopki; ti so padali kot dežne kaplje i na mlade i na stare gospode brez razločka, a videlo se je, da so jih eni kakor drugi z veseljem pobirali in poduhali. V takih krasnih trenutkih pozabi tudi stareji nekoliko na svoja leta, a mlajši bi jih rad nekaj več štel, toliko kakor bi ravno gospodičnam ugajalo, ki se zanimajo najbolj za «zlato sredino» v letih moškega spola.

Med tem veselim in dostojanstvenim potom približali smo se občinski hiši, kjer nas je pred vrati pričakoval gosp. Josip Širca na čelu celega občinskega zastopa. Tukaj se je spreved ustavil in gospod župan nas je navdušeno pozdravil s sledečimi besedami:

«Slavna gospoda! Izredna čast mi je dana, ker zamorem kot župan žalske občine pozdraviti vas, veleslavni gostje, v sredini narodnega trga žalskega.

Posebno iskren pozdrav naj velja blagorodnemu gospodu Ant. Bezenšek, profesorju v Plovdivu, kateri je že pred 25. leti kot čil mladenič sklical v Žalec takratne abiturijente in priredil prvi slovenski dijaški shod, da se mladeniči navdušijo za bodoče življenje. Častita gospoda! In danes po poteku četrstoletja, sklical je veleučeni gospod profesor Bezenšek prvi shod slovanskih stenografov, učenjakov, iz vseh krajev slovanske zemlje, eb enem pa povabil svoje nekdanje sošolce na četrstoletni sestanek in prijateljski pogovor, ter zbral okrog veleučenih in slavnih mož sedanjo učečo se slovensko mladino, da se navduši za vse lepo in koristno v porabo bodočega poklica.

V posebno čast pa si šteje žalska občina, si štejejo Žalčani, da nas obiščejo toli slavni možje in dragi gostje, ter pokažejo s tem svojo ljubezen do nas in narodnega našega trga.

Bodite prepričani, slavni in dragi nam gostje, da tukaj v Žalcu vas sprejme odkritosrčna bratska ljubezen, tukaj vas sprejme prava slovanska gostoljubnost. Semkaj niste prišli k tujcem, nego došli ste svoji k svojim, bratje k bratom, prišli ste na nepopačena domača tla v svojo lastnino.

Iz globočine svojega srca želim, da bi te ure, katere bodete v naši sredini preživeli, vam vsem bile vesele in srečne, da bi vsaj nekoliko občutili ljubezen našo do vas, dragi mili nam bratje!

Še enkrat vam kličem v imenu cele občine in osobito Žalčanov, dobrodošli, Bog vas živi!»

Ravno ta znamenit prizor nam predstavlja naša slika na 20. strani, napravljena po momentni fotografiji g. Magoliča iz Celja.

Na ta iskren in navdušen pozdrav odgovoril je predsednik prof. A. Bezenšek sledeče:

«Velecenjeni gospod župan! Slavna gospoda!

Z mladeniško navdušenostjo obhajali smo pred 25. leti slovenski dijaki našo prvo «Besedo» v prijaznem, vsekdar narodno mislečem in v gospodarstvenem obziru napredujočem trgu žalskem. Tisti lepi praznik v Žalcu ostal nam je potem vedno v najprijetnejšem spominu. Nekateri so se razkropili po raznih krajih naše mile domovine, a nekoliko jih je šlo celo preko mej iste — daleč po svetu. A povsod, kjerkoli so nas vodila pota Božje previdnosti, pričakovali smo z veseljem dne, ko se bomo mogli povodom 25 letnice — kakor smo si obljubili tedaj — spet sniti kot zreli možje v gostoljubnem in slavno-znanem trgu. Žal, da nismo mogli priti vsi: nekateri so predaleč, druge so važni opravki doma zadržali — za kar so se tudi izpričali —, a tretje krije že hladna zemlja. Tukaj smo našli na našo radost še mnogo prijateljev iz tedanje dobe, a marsikaterega vrlega narodnjaka in milega prijatelja ni več med živimi. Slava njihovemu spominu!

A kar smo našli, kar živi še vedno in bode živelo, to je isti narodni duh, ista prijaznost in gostoljubnost, ista navdušenost za napredek na gospodarstvenem in prosvetnem polju kakor nekdanj. Zares vse to živi in klije dandanes tukaj in v Savinski dolini še bolj mogočno kakor pred 25. leti. O tem smo se te dni z lastnimi očmi prepričali.

A pri današnji slavnosti, posebno pri tem sijajnem sprejemu, katerega ste nam priredili, pokazali ste vrli Žalčani staro gostoljubnost, prijaznost in navdušenost za vse kar je narodno.

Glejte, slavna gospoda, ves trg je v zastavah! Vse nam je prišlo nasproti s petjem in godbo kakor najboljšim prijateljem in milim gostom; krasotice

žalskega trga so nas obsipale z dišečimi šopki. A Vi, veleccenjeni gospod župan, sprejeli ste nas na čelu občinskega odbora tako lepo in ste nas pozdravili s tako prizrčnimi besedami, da ne vemo, kako bi se dostojno zahvalili Vam in celemu trgu za to redko čast in izvanredno ljubeznivost! Druzega ne morem, kakor da Vam izrečem tukaj javno prizrčno zahvalo svojo in vseh svojih tovarišev jubilentov ter udeležencev stenografskega shoda. Bodite prepričani Vi, veleccenjeni gospod župan, in vsi vrli Žalčani, da tega prekrasnega dne ne pozabimo nikdar in da bomo še potomcem zapustili spominek današnje redke svečanosti.

Tukaj se počutimo zares kot «svoji med svojimi». Zato bomo vsekdar vedeli ceniti kaj pomeni narodni rek: svoji k svojim!

A ti vrla mladina, nada naše bodočnosti, zapomni si te besede in drži se vsekdar gesla: Bog in narod! In ko bodo nekateri izmed tukaj navzoče mladine praznovali svojo petindvajsetletnico, naj le pridejo sem k svojim, pa bodo gotovo istotako prijazno in slovesno sprejeti, kakor danes mi vsi.

Skončujem z željo, naj bo Slovincem sreča milejša v novem veku, naj se ta slavni narodni in krepko napredujoči trg s celo okolico vedno lepše razvija, in kličem Vam, veleccenjeni gospod župan in vsem dičnim tržankam in tržanom iz dna srca: Živili!»

Po teh, s povzdignenim glasom izgovorjenih besedah, zadoneli so trikratni gromoviti živio-klici iz tisočih grl ter odmevali po celem trgu.*)

*) Zaradi tega pozdrava in odzdrava pred občinsko hišo sredi trga imela sta se g. župan in prof. Bezenšek pred sodnijo zagovarjati; vendar sta bila v dveh instancah popolnoma oproščena.

Približevala se je peta ura, ob kateri se je imela začeti veselica na vrtu Hausenbichlerjeve gostilne. Udeleženci slavnostnega spreveda podali so se izpred občinske hiše in iz trga na omenjeni vrt, kateri se je polahkem polnil z odličnimi gosti in domačini. Tukaj so bile zastopane vse prve rodbine žalskega trga in okolice. Bilo bi preobširno, ako bi hotel navajati imena vseh teh, samo rečem, da je bil tukaj zastopan naš narod vseh stanov, obeh spolov bili so tukaj duhovni in posvetni, bila je naša «stara garda» in naša mladina. Vse je bilo «židane volje», med vsemi je vël duh bratstva, kakor velja pri sinovih in hčerah iste majke Slovenije.

Začel se je določen spored, kakršen je bil razviden iz lepakov in vabil. Prva točka je imela biti: Slavnostni govor prof. Bezenšek-a. A ker je bil govor — kakor smo že omenili — prepovedan, javil se je samo isti govornik na odru ter pozdravil s kratkimi besedami prav srčno navzoče, potem pa je omenil prepovedi ter — umolknil. A tukaj se je uresničil star latinski pregovor: «Si hi tacuerint, lapides clamabunt . . .» In molku je sledilo živahno ploskanje med navzočim občinstvom, in splošno zahtevanje: «čujmo slavnostni govor!» tako, da se je moral «molčec govornik» pojaviti še enkrat na odru, ter še enkrat — molčati.

«Das Schweigen ist der Gott der Glücklichen!» — te besede pesnika Schiller-ja (v Maria Stuart II. 5.) so veljale tedaj nam in mislili smo si, da pridejo dnevi, ko bomo še ne samo govorili, nego tudi delali v bolj srečnem položaju.

Za tem so sledile druge točke sporeda, kateri je bil sestavljen tako-le:

Jenko: Naprej! svira celjska narodna godba;
Maček: Kaj bi mi srce ogrelo, poje žalski možki

zbor; Brož: V sladkoj sanji, udarjajo dijaški tamburaši; Ipavic: Lastovki v slovo, poje dijaški zbor; Narodni potpouri, svira celjska narodna godba; Farkaš: Sretan imendan, udarjajo dijaški tamburaši; Iv. pl. Zajc: Dobro jutro, solospjev s spremljevanjem klavirja, poje gospod F. Šotel; P. H. Sattner: Kakor nekda j, poje dijaški zbor; Volarič: Pomlad in jesen, poje žalski moški pevski zbor.

Vse te točke izvajali so izvrstno kakor zbori, tako tudi godba. Omeniti gre, da je bil žalski moški zbor šele pred kratkim sestavljen pod predsedništvom g. Vabiča, a da je daroviti pevovodja gosp. učitelj Vrečar v kratkem času izvežbal vrle žalske in gotovljske pevce tako dobro, da so mogli z najboljšim uspehom nastopiti na odru ter so želi obilo pohvalo, kakor tudi dijaki-pevci, katere vse je bilo veselje poslušati. Posamezne točke so se morale ponavljati in reči smemo, da je bilo vse občinstvo prijetno iznenadeno, ko je slišalo prvikrat tako mlade zbore, da umejo toliko ubrano prepevati milodoneče slovenske pesmi.

Izvrstno je svirala celjska narodna godba. Ta je bila komaj pred letom dnij osnovana, a je pod vodstvom vrlega kapelnika gosp. Koruna-Koželjškega, kateri je na glasbenem polju že dovelj proslaven med Slovenci, izvrstno izvežbana. Lepa je bila misel, sestaviti narodno godbo v Celju, in to iz samih brhkkih slovenskih mož in fantov. Ta bode mogla bodriti ne samo celjski slovenski živelj, nego tudi večkrat pri veselicah po okoliških trgih sodelovati.

Med posameznimi točkami sporeda je čital predsednik došle brzojavke, a nastopali so tudi govorniki, ki so izročali ustmene pozdrave iz bližnjih in daljnih krajev. Hrvat g. prof. Slavo Dragić je s pravo hrvaško navdušenostjo poudarjal pomen da-

našnje veselice za gg. jubilate, a posebno za predsednika, kateremu se je uresničila ta dan edna srčna želja; želel je vsem še mnoga leta v sreči in radosti. Slovencem sploh kot najbližjim bratom hrvaškega naroda je izrazil svoje iskrene pozdrave ter pohvalil njihov napredek na gospodarskem in književnem polju. Završil je z besedami: «Živili braća Slovenci!» Na to se je odzvalo vse občinstvo z navdušenim: «Živili bratje Hrvati!»

Lepo je govoril g. Binter iz Novega mesta v podobnem zmislu. Njegovih besed sicer nimamo zabeleženih na papirju, a nosimo njih pomen v srcu, ter želimo, da bi se ista sloga, katera vlada med nami Slovenci na Štajerskem in o kateri se je mogel vsak gost iz druge dežele tudi pri tej priliki prepričati, tudi drugod obnovila in da bi bilo žalostnemu prepiru na Kranjskem konec! Ta želja se sicer posebej ne naglašja, a gotovo se vzbuja na tistem v naših srcih, kadar vidimo brata iz Kranjske.

Poslušali smo tudi besede našega vrlega in zaslužnega poslanca dr. Dečka, ki se je zahvaljeval za ovacijo, katero so mu napravili navzoči visokošolci, noseč ga med burnimi «živio»-klici na rokah po celem, z množico napolnjenem vrtu.

Ista ovacija se je napravila tudi predsedniku Bezenšek, kateri sicer ni imel prilike govoriti (ker mu je že bila v začetku «sapa zaprta»), ampak vé ceniti ta izraz mladeniških simpatij ter govori v teh vrstah več, kakor bi bil mogel pri oni priliki reči.

Bog vas živi, vrli mladi prijatelji!

Na koncu je govoril g. tajnik Kač o potrebi gospodarske organizacije na Slovenskem jako poučno in zanimivo. Njegov govor se je splošno odobral. Obžalujem, da se je tudi on imel zagovarjati zaradi tega pred sodnijo v Celju; a bil je istotako kakor

g. župan in predsednik v dveh instancah oproščen.
Post nubida Phoebus!

Po dokončanem sporedu pa je nastopil že v mraku neki brihten kmet iz Gotovelj, ki je v dovtipnih pesmih, katere je sam zložil, razveseljeval vse poslušalce; njegove tu pa tam z ironijo in satiro prepletene kitice so bile popolnoma izvirne in pričajo, da je marsikateri talent še skrit med našim ljudstvom, le škoda, da se ne more izšolati ter stopiti na javnost.

Solnce je že zatonilo nad tem prekrasnim dnem, kateri nam ostane vedno v spominu; zazvonilo je «večno luč», vsi navzoči smo se odkrili ter v tihej molitvi hvalili Gospoda, ki nam ga je dal doživeti. Zares, vzkliknili smo: haec est dies, quam fecit Dominus!

V vrtu so zabliščale mnogobrojne lučice v raznobarnih svetilkah. Bil je krasen večer. Prijatelj se je razgovarjal s prijateljem, tovariš s tovarišem; vse je bilo zadovoljno, da se je cela slavnost izvršila tako krasno, mirno in dostojno.

Mladina se je podala v zgornje prostore Hausenbichlerjeve gostilne, kjer je začelo živahno plesanje in rajanje, katero je trajalo skoraj do zore, prav v zmislu znane dijaške pesmi:

Gaudeamus igitur,
Juvenes dum sumus!



Životopisne črtice

o umrlih sodelavcih in podpornikih prve dijaške «Besede».

Morte carent animae, semperque,
priore relictæ

Sede, novis domibus vivuntque
habitant receptæ.

Ovid (Metamorph.).

Marsikaterega dijaka, kateri je bil vesel in nadepoln v naši družbi o počitnicah l. 1874 v Žalcu, pokosila je že v mladeniški ali pozneje v moški dobi nemila smrt. Ni ga več med živimi marsikaterega mladostnega prijatelja in ljubeznjivega tovariša. Naj torej postavimo v tej knjižici skromen spomenik rajnim našim součencem in sodelavcem s tem, da podamo mlademu naraščaju nekoliko lepih črtic iz njihovega življenja.

Prvi po naši veselici v Žalcu je umrl l. 1878 kot jurist **Davorin Fermevc**, bivši marljivi tajnik dijaške «Besede». Rodil se je l. 1855 v Žalcu. Dovoršil je gimnazijo v Celju, ter se podal v Gradec na vseučilišče l. 1876. A niti eno leto mu ni bilo mogoče tam ostati, ker ga je težka bolezen napadla tako, da se je moral povrniti v rojstni kraj k svoji materi. Tukaj se je potem cel čas svoje bolezni marljivo bavil s čitanjem raznih časopisov političnega in znanstvenega vsebina, v katere je tudi sam dopisoval. Bil je izvrsten stenograf ter se je mnogo pečal s

slovensko stenografijo. Sodeloval je pri «Jugoslavjanskem Stenografu» v prvih letnikih. Zanimal se je mnogo za južne brate Hrvate in Srbe, a pri tem je ljubil iskreno svoj narod in njega običaje. Spisoval je kroniko žalskega trga (kakor mi je pravil sam sedanji gospod župan žalski), a žalibog je ni mogel dovršiti. Tako je šel tudi marsikater drug lep načrt tega mladega, za visokimi ideali strmečega mladeniča ž njim vred v prerani grob. Naj v miru počiva na žalskem pokopališču!

Ravnotako je umrl nekaj let pozneje v mladeniški dobi **Zmagoslav Eržen**, dijak ljubljanske gimnazije, delaven podpornik «Besede», kateri si je pridobil mnogo zaslug za to, da so dijaki štajerskih gimnazij živeli s kranjskimi v najboljšem soglasju, da so se vzajemno navduševali za slovensko reč in tudi za slovensko stenografijo. Koliko blagorodna je bila njegova duša, kako lepe načrte si je delal za prihodnjost, o tem pričajo njegova mnogobrojna pisma do pisatelja teh vrstic. In ako vzamemo v poštev, da je bil delaven in skrben ves čas svojega kratkega življenja, moramo reči, da je velika škoda za vrlega mladeniča, kateri bi bil lahko še mnogo koristil svoji domovini.

Matevž Randl, podpredsednik «Besede», je umrl tudi še v dijaških letih kot visokošolec. Bil je jako nadarjen in odličen dijak v vseh razredih gimnazije celjske. Rojen je bil l. 1854 v Št. Pavlu v Savinski dolini. Bistra glava, dober satirik, značajan mladenič in zvest tovariš bil je pri gg. profesorjih in součencih ednako číslan.

Fran Holobar, sošolec prejšnjega, je kmalu po dovršenih vseučiliščnih naukah umrl, ko se mu je ravno odpirala lepa prihodnost v življenju. Ta je bil med vsemi sošolci znan kot ljubeznjiv in blag tovariš, vnet za vse lepo in dobro.

Matevž Bezenšek, rojen v Podsredi l. 1858, (sin tamošnjega zaslužnega nadučitelja) je dovršil celjsko gimnazijo l. 1876. Potem se je podal na vseučilišče v Gradec, kjer se je posvetil pravnim naukom. A med tem je moral k vojakom; kot tak je služil za časa okupacije v Bosni, kjer si je nakopal hudo zavratno bolezen, ki ga je spravila v rani grob. Vrnil se je sicer iz Bosne in nastopil službo avskultanta pri graški nadsodniji. A kmalu se je moral vrniti na očetov dom, da bi se tam ozdravil in okrepčal. Tukaj sta si bila z našim slavnim pesnikom Aškercem, ki je bil tačas kaplan v Podsredi, iskrena prijatelja! Aškerc je tolažil in vedril Matevža za časa bolezní. Umrí je vdan v Božjo voljo leta 1883 po dolgem bolehanju. Mladi mož je bil tihega značaja, pravicóljuben, delaven in ljubezniv. Gotovo ni imel sovražnika. Za starega očeta je bila izguba edinega otroka hud udarec, kateri mu je tudi skrajšal življenje. Zdaj počivata sin in oče († 1898) blizu vkupaj na pokopališču v Podsredi, kjer je oče skoro 40 let učiteljeval. Večen jima pokoj!

Vsi dosedaj omenjeni so umrli v mladeniških letih, prej ko so mogli v svojem poklicu kot zreli možje delovati. O njih bi se moglo reči, kakor veli Plaut:

«Quem dii diligunt adolescens moritur.»

A žalibog imamo tudi vrsto takih, ki so kot profesorji, učitelji ali uradniki umrli v najlepši moški dobi, ko so že mnogo koristnega storili, a bi si bili mogli še marsikatero zaslugo pridobiti ne samo po svojem stanu, ampak tudi za narod in domovino; kajti vsi so se ravnali po znanem Gregorčičevem načelu:

Ne kar veleval mu stan,
Kar more, mož je storiti dolžan.

Na prvem mestu mi je omeniti rajnega **Josipa Lendovškega**, c. kr. profesorja v Beljaku in znanega slovenskega pisatelja. On ima neprecenljivih zaslug posebno za zapuščene koroške Slovence, kateri so ga ljubili in spoštovali ravnotako, kakor v mladih letih njegovi tovariši. Rojen je bil v Rogatcu l. 1853. Gimnazijo je obiskoval deloma v Celju, deloma v Mariboru. Leta 1875 je stopil na vseučilišče v Gradcu, kjer je študiral klasične jezike in slovenščino. Bil je izvanredno priden dijak. Ljubili so ga tudi njegovi profesorji. In ravno ob priliki svojega letošnjega 60-letnega jubileja mi piše veleučeni njegov profesor slavistike g. dr. K r e k sledeče o rajnem Lendovškem:

«Prav milo se mi je storilo, razgrnivši Vaše ljubo pisanje in spomnivši se, da najinega nežnega prijatelja Lendovškega ni več med živimi. Gotovo bi bil tudi on, anima candida kakor Vi, njegov najboljši prijatelj, med prvimi, ki bi me bil razveselil s svojo čestitko. To mi zopet danes ob njegovem godu sili v spomin in hudo mi je pri srcu in ednako utegne biti tudi Vam.»

Prav iz srca mi je govoril učeni gospod profesor in velecenjeni prijatelj v teh dragocenih vrsticah. Pač je srečen tisti dijak, o katerem nekdanji njegov profesor piše tako pohvalno, in večja čast se rajnemu ne more dati, kakor, da ga ohrani isti v tako blagem spominu in da tako visoko čisla lepe lastnosti njegovega uma in srca.

L. 1882 je bil imenovan profesorjem realne gimnazije v Beljaku. Tukaj je med vsemi predmeti, katere je prednašal, posvetil največjo pozornost slovenščini, katera je bila do tedaj na tem zavodu jako zanemarjena. Tam si je on tudi osnoval lastno ognjišče, oženivši se l. 1884 z vrlo Slovenko L u d m i l o K i e p a c h e r j e v o, katera je bila med prvimi so-

delovalci žalske «Besede» s svojim spretnim igranjem na glasovirju in z milozvonečim petjem.

Delovanje pokojnega prof. **Lendovšeka** kot učitelja, pisatelja in rodoljuba slovenskega, opisal sem obširneje v «Jugoslavjanskem Stenografu» (VII. tečaj, 1897. l., str. 87 — 89.). Tukaj ne dostaje prostora za podrobne podatke. Samo naj omenim, da je umrl 1896. l. po dolgi težki bolezni, v letovišču ob Baškem jezeru blizu Beljaka in da je pokopan na pokopališču pri bližnji cerkvi, kjer so mu pred tremi leti postavili koroški Slovenci krasen spomenik. Bilo mu je torej sojeno, da ravno v onem kraju slovenske Koroške leže njegovi smrtni ostanki, kjer je neutrudno deloval celih 15 let za blagor izročene mu mladine kot izvrsten učitelj in za blagor slovenskega naroda kot pravi rodoljub. Med ljudstvom je najrajše deloval, med ljudstvom zdaj počiva. O njem pač veljajo besede sv. Ivana (v apokalipsi): «Blagor njim, ki so umrli v Gospodu! Za naprej naj se odpočijejo od svojih trudov, kajti njih dela gredo za njimi».

Še ednega med slovenskim ljudstvom na Štajerskem delujočega moža, tudi bivšega mi sošolca, **Frančiška Žolgarja**, pokosila je nemila smrt v mladih letih. On je izvršil 7 razredov celjske gimnazije, kjer je bil vedno navdušen za slovenščino. Shajali smo se tedaj k nedolžnim «slovenskim večerom», pri katerih se je deklamovalo, govorilo in pelo. Vse to je moralo biti le na tihem; saj Slovenec ima na svoji lastni zemlji pravico javno le — molčati in trpeti; a nasprotniki govoriti in gospodariti. Tako je bilo tedaj in še dandanes ni mnogo bolje. Rajni Fr. Žolgar je bil žrtva «slovenskih večerov», ako tudi ni bil on niti njih ustanovnik niti glavni vodja teh prepotrebnihih sestankov, v katerih smo se vadili slovenski dijaki v svoji govoric in se navduševali pri slovenskih

pesmih za narodno idejo, brez česar bi bil marsikateri lahko izginil v valovih nemške «kulture». A pretrpel je kazen, ki ga je zadela z iztiranjem od gimnazije, kakor so jo pretrpeli še pred in po njem mnogi drugi zavoljo svojega slovenskega mišljenja, ter se podal na učiteljsko pripravnico v Maribor. Postal je torej narodni učitelj v pravem pomenu besede. Služboval je nekaj let v Laškem trgu. Tukaj mu je bil zvest prijatelj in somišljenik Rafael Mikuš, davkarski pristav, kateri je že tudi žalibog med mrtvimi. To sta bila dva blaga prijatelja, delavna rodoljuba, delavna sicer bolj na tihem, a zato moža neizprosna — jeklena. Žolgar je postal pozneje nadučitelj na Rečici, kjer je tudi umrl pred kakimi 10 leti; a Mikuš je še poprej umrl v Laškem trgu. (Žal, da dotičnih letnic ne pomnim več točno.) Bodi Vama zemljica lahka!

Na koncu še nekoliko besed o tedanjih vrlih in blagih podpornikih učeče se mladine v Celju. Milostljivega opata **Matijo Vodušeka**, velikega dobrotnika mnogih slovenskih dijakov, kateri večinoma zavzemajo sedaj odlična mesta ter so značajni rodoljubi in vrli možje v raznih stanovih, omeniti gre na prvem mestu. Bil je to pravi mož po Božji volji, kot duhovnik in rodoljub. Večen mu ohranijo spomin vsi oni, ki so ga poznali in spoštovali, a posebno oni, katerim je bil velik dobrotnik. Umrl je l. 1873 in počiva v kapelici sv. Maksimilijana v Celju. R. I. P.

Preblaga duša je bil tudi tedanji zdravnik v Celju **dr. Štefan Kočever**. On je žrtvoval mnogo za podporo dijakov, dajal jim brezplačno zdravila, bil jim vedno iskren prijatelj in dober svetovalec. O njegovih zaslugah za slovensko reč na južnem Štajerskem so že napisane cele knjižice, a lahko bi se še obširneje govorilo. Vendar tukaj nimamo dovolj

prostora. O njem veljajo besede Horacija: «Exegi monumentum aere perennius».

O slavnoznanem žalskem rodoljubu in dobrotniku **Janezu Hausenbichlerju** je spisal podroben životo-pis vrli in delavni tajnik žalske občine g. Kač v letošnjem koledarju «družbe sv. Mohorja». Dostaviti mi je samo še to, da je on bil takorekoč oče prve dijaške Besede v Žalcu in da smo mi tedanji dijaki tako ljubezen in zaupanje gojili do njega, kakor sinovi do svojega očeta.

Pri prvi besedi slovenskih dijakov v Žalcu je bil navzoč med drugimi odličnimi gosti tudi **dr. Josip Fon**, tedanji primarij v bolnišnici usmiljenih bratov v Zagrebu. On je prišel kot rojen Slovenec iz Celja tje med svoje rojake, da se ž njimi veseli, in da sprovede nekoliko uric med slovensko mladino, katero je on iskreno ljubil. Tukaj je imel priliko seznaniti se s tem vrlim narodnjakom in jako čislanim zdrav-nikom tudi pisatelj teh vrstic, za katerega je bilo to poznanstvo odločilno morda za celo življenje; kajti dr. Fon mu je dal poguma, da gre nadaljevat svoje studije v Zagreb, zagotovivši mu tam potrebne podpore. Njemu, kakor tudi drugim slovenskim sinovom, živečim v Zagrebu, ima zahvaliti marsikateri slovenski dijak, da je mogel dovršiti svoje študije. Med temi blagimi dobrotniki — omenjam samo umrle — bili so **Ferdo Kočever**, **dr. J. Kopač** in **A. Kos**. — Tudi oni ostanejo dotičnikom v hvaležnem spominu. Dr. Fon je sicer preživel oba prva, ali v tako težki večletni bolezni, da se res o njem more s Ciceronom reči: «Mors laborum ac miseriarum quies est». Počiva v Mirogoju pri Zagrebu. Anton Kos — znan slovenski pisatelj pod imenom Cestnikov ali Spectabilis — pa je umrl letos kot sodnijski svetnik v Požegi.

Še dva narodna trgovca, dobro znana po celi Savinski dolini, posebna prijatelja učeče se mladine in podpornika «Besede» sta šla rano v grob: **Franjo Kapus** v Celju in **Ernest Širca** v Grižah. Prvi si je pridobil zaslug za celjsko čitalnico in za mnoge narodne svrhe v Celju in okolici, a Širca istotako za Žalec in okolico. Spoštovana rodbina Širca je sploh dobro znana v Žalcu in po Savinski dolini kot rodoljubna, imenitna in povsod priljubljena. Najboljši dokaz temu je, da je brat rajnega našega podpornika gospod Josip Širca sedaj župan žalskega trga. Njemu se imamo zahvaliti, da se je mogla tako sijajno praznovati 25letnica, kakor to opisujemo v drugem članku. Ernest Širca je umrl v najlepši moški dobi pred dvema letoma v Grižah. Žal, da ni mogel dočakati naše jubilejne slavnosti, katere je že pričakoval pred nekaterimi leti z radostjo!

Bodi mu, kakor tudi vsem omenjenim rajnim odbornikom, sodelovalcem in podpornikom zemljic lahka!

Večen jim spomin!



† Ivan Ulaga.

Pregovor pravi: na mladih stoji svet. Ta pregovor bi se mogel glede stenografske stroke tako-le glasiti: na mladih stenografih stoji naša veda. Izmed mladega naraščaja na polju slovenske stenografije vzela nam je nemila smrt ednega najpridnejših stenografov, od katerega smo imeli še mnogo pričakovati v korist naše stvari. Bil je to osmošolec mariborske gimnazije, Ivan Ulaga. Že o lanskih počitnicah je bolehal na pljučih; ni se mogel aktivno udeležiti stenografskega zbora v Žalcu. Ko ga je poprej predsednik prosil, naj prevzame neki referat, odgovoril je odkritosrčno:

«Jako rad bi ustregel Vaši skromni želji, a nevarna bolezen me ovira, da tega nikakor ne morem storiti. Sploh ne vem gotovo, ako mi bo mogoče priti. Že od velike noči sem na pljučih bolan. Sicer je zdaj malo bolje, pa moram se skrbno varovati. Ako bo le mogoče, bom skušal se udeležiti stenografskega shoda, katerega sem že pričakoval tako željno, a nastopiti mi ni mogoče, akoravno bi to storil zelo rad.»

In res, prišel je še komaj po skončanem zboru proti večeru v Žalec, da vsaj vidi svoje tovariše in prijatelje — poslednjokrat.

O veliki noči lanskega leta se je prehladil, začel je nevarno bolehati, vendar je vodil skozi celo leto dva stenogr. venčka (l. 1898/99), bil je ud tam-

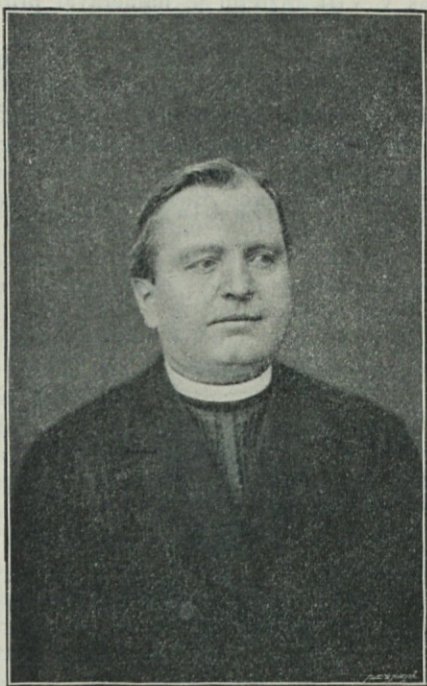
buraškega in pevskega zbora in se učil vrhutega za maturo. Vedno je čital, privoščil si je le malo prostega časa.

Rojen je bil v Laškem 4. maja 1879, in je izvršil v 8 letih mariborsko gimnazijo z dobrim uspehom. Zadnji čas v VIII. razredu je nameraval prirediti podobno brošurico za stenografske okrajšave, kakršno je izdal Alojzij Potrč, kajti njegova je že popolnoma pošla. Vedno mu je bilo na umu, kaj bi se še dalo storiti med dijaštvom za slovensko stenografijo.

In on je storil dovolj, naj bi našel mnogo posnemovalcev!

Počivaj v miru blagi mladenič!





Profesor Ivan Krušić

c. kr. šolski svètnik, predsednik I. shoda slov. stenografov.

Prvi občni zbor slovenskih stenografov v Žalcu

dne 13. avgusta leta 1899.



Vabilo na ta zbor se je glasilo tako-le:

«Poteklo je blizu 25 let od preporoda slovenske in sploh jugoslovanske stenografije. Da se ohrani potrebna edinost med slovenskimi stenografi in da se zjamči dobra osnova našemu sestavu za prihodnost, treba je sporazumljenja, složnega delovanja in zdrave organizacije vseh strokovnjakov in prijateljev slovenske stenografije.

V edinosti je moč! Posamezniki so vzeli inicijativo ter pokazali pot, a do cilja se more priti le z združenimi močmi.

Pridite torej v Žalec vsi, katerim je mar za to lepo in koristno umetnost! Pridite k zboru gospodje starejši in mlajši, duhovni in posvetni, a posebno uradniki, učitelji, bogoslovci, dijaki višjih in srednjih šol ter sploh vsi, kateri imate dan za dnevom, uro za uro pero ali svinčnik v rokah. Saj ga sploh ni stanu, kateremu ne bi bila slovenska stenografija prav koristna ali celo potrebna. — Odkar se slovenskemu

jeziku odpira in vedno bolj razširja pot v urade in šole, v trgovino in promet, občutimo od dne do dne večjo potrebo znanja slovenske stenografije. A pri tem je važno, da delujemo složno, ter da se ne oddaljujemo na tem polju od drugih bratov Slovanov.

To zajamčiti je glavni namen prvemu shodu slovenskih stenografov.

Bog daj, da se dobro obnese!

Prof. Anton Bezenšek.»

Dnevni red je bil sledeči:

«1. O razvitku stenografije pri Slovanih sploh in pri Slovencih posebej. — 2. Organizacija slovenskih stenografov, oziroma osnovanje slovenskega stenografskega društva. — 3. Nasveti in določbe glede nove izdaje «Slovenske stenografije» (odobrene po vis. ministerstvu uka in bogočastja za srednje šole dne 3. junija 1894, št. 11.321.). — 4. O izdavanju strokovnega lista. — 5. Razni predlogi. — Začetek zborovanja ob 10. uri predpoldne. — Pred tem je v žalski župni cerkvi sv. maša, katero bere ob 9. uri velečastiti gospod šolski svetovalec profesor Ivan Krušić. — Ob 1. uri skupen obed. (Kdor se ga želi udeležiti, naj to naznani gospej Hausenbichlerjevi v Žalcu do 10. t. m.)»

Temu povabilu se je odzvalo lepo število starejših strokovnjakov in mnogo mlajših stenografov, posebno učeče se mladine višjih in srednjih šol. Slavnoznani strokovnjaki na polju slovenske stenografije so bili navzoči: c. kr. šolski svetnik veleč. gosp. profesor Krušić iz Celja, gosp. profesor Mijo Vamberger iz Karlovca, gosp. profesor A. Šantel iz Gorice, gosp. profesor Anton Bezenšek iz Plov-

diva, gosp. gimnaz. učitelj Slavo Dragić iz Zagreba, gosp. Binter, davčni uradnik iz Novega mesta in kot gost gosp. profesor J. Klvaňa iz Kraljevega Gradca na Češkem.

Imena drugih udeležencev po abecednem redu:

Avsec Anton, stud. phil.
Breskvar Vladimir.
Bernot Ivan.
Cukala Fran.
Detiček Milan.
Dolinar Ivan.
Gosak Anton.
Grilc Ad.
Hizelberger Fr.
Kodrič Svobodin.
Koderman Dragotin.
Kolenc Ivan.
Koprivšek V.

Kramer Albin.
Kristan Ivan.
Lajnsič Feliks.
Marn Josip.
Mastnak Davorin.
Potrč Vekoslav, bogoslovec.
Pustoslemšek Rasto, stud.jur.
Smodej Fran.
Strmšek Fran.
Šanc Fran.
Šotel Fran.
Vodenik Ivan.

Po sv. maši v žalski farni cerkvi, katero je daroval veleč. gosp. šolski svetnik prof. Ivan Krušić, kakor je bilo opisano v prejšnjem oddelku, pričelo se je ob 10. uri zborovanje v gornjih prostorih Hausenbichlerjeve gostilne.

Prof. Bezenšek je pozdravil zbrane stenografe ter predlagal, da zberó za predsednika velečastitega gosp. prof. Ivana Krušića, kar se je sprejelo z aklamacijo.

Za tajnika je bil ednoglasno izbran g. Vekoslav Potrč.

Potem smo pristopili k posameznim točkam dnevnega reda.

I. O razvitku stenografije pri Slovanih sploh in pri Slovencih posebej je govoril prof. Bezenšek. Omenjal je v začetku, da so bili Slovenci vsekdar vneti za napredek v vsakem oziru.

Seznani so se tudi posamezniki s stenografijo že pred več kot 40 leti, a rabili so jo s početka samo za nemški jezik, v katerem je izšel Gabelsbergerjev izviren sestav. Odkar pa je začel dobivati slovenski jezik večjo veljavo v javnem življenju, postalo je potrebno, da se okoristijo stenografi s svojo umetnostjo tudi v materinem jeziku. Sam Gabelsberger kot pošten Nemec je spoznal, da bo njegov izum koristen in potreben tudi za Slovane; zato je pohvalil Hineka Jakoba Heger-ja svojega «apostola stenografije v Avstriji», ko je ta priredil njegov sestav za štiri glavne slovanske jezike. Kakor znano, je bil Heger rodom Čeh; in res, bratje Čehi so bili prvi, ki so se poprijeli z velikim uspehom Gabelsbergerjevega «tesnopisa» in ga najbolj priredili za svoj jezik že pred 40 leti ter ga razširili v poslednjih desetletjih med vsemi stanovi češkega naroda.

Potem dá govornik kratek pregled o razvitku stenografije pri Čehih in pri drugih slovanskih narodih: Poljaki, Rusi, Hrvati, Srbi in Bolgari ter opiše, v kakem položaju se nahajajo Slovenci glede stenografije.

Slovenci, kot malobrojen narod, moremo sploh uspešno napredovati le v tesni zvezi z drugimi večjimi bratskimi plemeni; zato se tudi na polju stenografije nikakor ne smemo deliti od njih. Bila je torej dobra misel, približati se kolikor mogoče češkemu tesnopisu, katero idejo je vedno zagovarjal «Jugoslovanski Stenograf» (od l. 1876 do poslednjega letnika). Ako v tem obziru nekateri redki strokovnjaki med Jugoslovani niso ž njim ponolnoma soglasni, to nas naj ne moti niti najmanj; ampak držimo se krepko tega načela, saj večina je z nami. In ko bode ta ideja občna med jugoslovanskimi strokovnjaki, takrat se bo začela nova doba za našo

umetnost; tedaj se bodo oni lahko soglasili glede nekaterih nenačelnih vprašanj (znakov, spajanj, siglov itd.), v katerih se zdaj še razločujejo, in zavladata bo popolna sloga med južnimi Slovani v stenografskem pismu. To je gotovo lažje mogoče, kakor pa rešiti vprašanje glede cirilice in latinice; temveč ker so bolgarski, srbski in slovenski strokovnjaki večinoma že iz početka stali na tej osnovi. A sinovi teh bratskih plemen, ki se upoznavaajo od leta do leta v večjem številu z isto stenografijo, so v razmeru z onimi, ki slede separatnim težnjam, v veliki večini.

Govornik torej priporoča, naj bodo slovenski stenografi vedno složni med seboj in da goje vzajemnost z drugimi slovanskimi stenografi na severu in na jugu. V ta namen se mora osnovati in delovati slovensko stenografsko društvo. Takšno društvo z istim namenom moralo bi biti pri vsakem bratskem plemenu, a vsa zajedno bi lahko imela svojo zavezo in občno glasilo. Hrvati, Srbi in Bolgari že imajo svoja društva, Slovencem jih še manjka. In o tem se bomo posvetovali pri sledeči točki dnevnega reda.

Ako to srečno izvršimo, ter se vestno držimo omenjenega načela, potem bo naš današnji shod epohalnega pomena za razvitje slovenske stenografije. A še drugo važnost ima edinost na polju stenografije: pokazali bomo s tem, ko je mogoča edinost na tem polju, zakaj ne bi prenehali prepirti tudi glede drugih vprašanj, katera so morda manjše važnosti? Zbliževanje v edni stroki mora le blagodejno vplivati na splošno zbliževanje na kulturnem polju med vsemi Slovani.

Pri sledeči točki dnevnega reda: «organizacija slovenskih stenografov» oglasil se je prvi k besedi g. prof. Bezenšek, ker je bil gosp. referent Ulaga zbog bolehnosti zadržan priti na zbo-

rovanje. On je razložil z nekolikimi besedami potrebo organizacije slovenskih stenografov in osnovanja slovenskega stenografskega društva.

Gosp. prof. Š a n t e l pravi, da je želja vsakega slovenskega stenografa, da pride slovenska stenografija pri Slovencih do pravega razvitja; a v ta namen je treba društva in dobro podpiranega strokovnega lista.

Gosp. prof. V a m b e r g e r strinja se po načelu s prejšnjim govornikom. A misli, da strokovno društvo more uspevati še-le tedaj, kadar ima svoj organ, ki pomaga delati na to, da se uresničijo društveni nameni. Čisto slovenski strokovni list bi pa težko izhajal; saj še celò «Hrvatsko stenografsko društvo», ki ima stalno podporo od vlade, težavno izdaje svoje glasilo. «Jugoslavjanski Stenograf» je tudi izhajal le z velikimi žrtvami, napravljenimi od izdatelja-urednika. Zatorej se mu zdi, da bi se bilo bati za obstoj stenografskega lista, pisanega samo za Slovence. Na drugi strani pa, ker hrvaški «Stenograf» rad sprejema slovenske stenograme, ter se hrvaški in slovenski jezik vedno bolj približujeta; ker je nadalje le v bratski slogi moč in bi že zaradi javnosti ne bilo dobro, da novo ustanovljeni list zopet zaspi, predlaga: da zbor dobro premisli, ali je slovenskemu stenografskemu glasilu obstoj res zavarovan, ali, ako ni, da se s slovensko stenografijo pridružimo hrvaški, ter da imamo s Hrvati isti strokovni list.

Gosp. prof. Š a n t e l, uvažujoč argumente predgovornika v idejalnem pomenu, je za to, da se dela za skupno sporazumljenje, toda, kar se tiče predloga o združenju slov. stenografskega glasila z izhajajočim hrvaškim, je proti temu, ter hoče imeti sam o s l o v e n s k i strokovni list. Tudi v gmotnem oziru bode slovenski list lažje izhajal, dobil bode med slovensko

mladino več naročnikov kakor list, kateri bi ji ne služil v celi svoji vsebini. Sicer pa je v stenografski pisavi nekaj posebnosti, ki so proti združenju slovenske stenografije s hrvaško; akoravno je glavna vokabularska tvarina skupna, pa je ravno v majhnih besednicah, zlasti členicah, ki se največkrat rabijo, velika razlika. Po njegovi sodbi, bode tedaj boljše, ustanoviti čisto slovenski stenografski list, kateri pa bodi v prijateljskem razmerju z drugimi jugoslovanskimi glasili.

Gosp. prof. B e z e n š e k: Vsi drugi slovanski narodi imajo vsak svoje glasilo, zakaj bi ga ne imeli Slovenci? List s samoslovenskim gradivom bode lahko manjši in zato cenejši, imel bode tedaj več naročnikov. »Jugoslovanski Stenograf« je imel med Slovenci največ naročnikov; ako se to število podvoji, je obstoj samoslovenskemu listu zagotovljen. Iz navedenih razlogov je referent za stenografski list, pisan samo v slovenščini.

S tem mnenjem se strinjajo z nekoliko izjemami skoraj vsi navzoči.

Gosp. prof. B e z e n š e k nadaljuje o vprašanju glede slovenskega stenografskega društva. Recimo, da se ustanovi slovensko stenogr. društvo; razglejmo si tukaj sestavljena pravila, potem bomo bržkone vsi složni, da je zagotovljen obstoj slovenskemu stenografskemu glasilu. — A ker ni mogoče pretresovati danes vseh člankov pravil, zato predlaga, da se izvoli poseben odbor, kateri naj načrt teh pravil presodi in iste končno uredi, potem pa naj jih pošlje vladi v potrdilo. Prihodnje leto pa se lahko zberemo na določenem mestu, in osnujemo društvo, katero bode začelo potem precej delovati.

Gospod Binter govori o potrebi in pomenu slovenskega stenogr. društva. Vse se organizuje in

vsakemu je znano, kakšno važnost imajo dandanes društva. Jako umestno je torej, da dobimo Slovenci kmalu svoje stenogr. društvo. Tako bomo mogli reči, da smo končali devetnajsto stoletje ugodno in merodajno tudi za slovensko stenografijo. Naše name-ravano društvo pa bode mogoče ustanoviti še-le, ko dobimo dovolj moči, ki bodo zmožne društvo voditi in sodelovati pri listu. V ta namen se mora po srednjih šolah več storiti kakor dozdej. Doslej so si prednašali slovensko stenografijo dijaki sami, slov. profesorji z malo izjemami so jih gledali le od daleč, da celo prezirljivo (kakor mi je znano o neki spodnještajerski slovenski paralelki), mesto da bi sami poučevali zistem, napravili izpite in slov. tesnopolisja in začeli sami predavati. Le tem potom zajamčimo stenogr. društvu uspeh, listu obstanek in pri mlajši generaciji navdušenje za našo velevažno umetnost. Ustanovni shod slov. stenogr. društva priredimo lahko že prihodnje leto v Ljubljani po Prešernovi slavnosti; do tistega časa pa se pridno urimo, da nastopimo krepko in v podvojenim številu.

Vsi navzoči se izjavijo na vprašanje gospoda predsednika ednoglasno, da so za ustanovitev slov. stenografskega društva v bližnjem času.

Gospod Dragić naglašja z ozirom na predlog g. prof. Bezenška, da se izvoli poseben odbor, kateremu se naj poverijo pravila in nadaljni ukrepi; istemu odboru naj se dajo posebna navodila, v kakem zmislu naj deluje.

Gosp. prof. Vamberger je istega mnenja in kot prvo direktivo novemu odboru navaja pred vsem, delovati na paralelno zbliževanje slovenske in hrvaške stenografije, ker je stenografija v ozki zvezi z jezikom in se je slovenski jezik ravno zadnja leta,

ko je dosegel višjo stopinjo dovršenosti, mnogo približal hrvaškemu.

Gosp. prof. Bezenšek naglaša bolj občo navodilo, t. j., naj gleda zistemni odbor slov. stenogr. društva posebno na to, da se ne oddalji slovenska stenografija tudi od drugih slovanskih, zlasti ne od češke, kateri je zdaj mnogo bolj podobna nego hrvaški, posebno tudi ne od bolgarske; saj poudarjajo učeni slavisti veliko sorodnost slovenskega jezika z bolgarskim, a glede naziva staroslovenski ima Miklošič istotako tehtnih razlogov, kakor Hatala za starobolgarski jezik, — toliko sta si bližnja. Tudi s srbsko stenografijo, ki je posneta po češki, ima slovenska stenografija občno podlago. Naj se torej ozira društvo vedno na širji krog, a da ne gleda iz tesnega stališča samo na edno stran.

Gosp. Dragić želi, da se prečita načrt pravil stenogr. društva.

Gospod Pustoslemšek pravi, da gre zdaj pred vsem za to, da se voli odbor, ki bode pripravil pravila ter jih predložil v potrjenje vladi. Ta odbor naj dela počasi in premišljeno; a potem se naj skliče o počitnicah ustanovni shod, ne pa o priliki Prešernove slavnosti, ker ta bode morda ob takem času, ko se dijaki ne bi mogli udeležiti shoda.

Gospod Dragić želi, da bi bila pravila do 1. januarja 1900 že potrjena. Društvo more biti ob Prešernovi slavnosti sestavljeno in ima lahko takrat svoj sestanek. Da odbor hitro izdela pravila in jih odpošlje v potrjenje, naj se že danes tukaj prečitajo glavne točke. Potem se naj voli odbor, kateremu se naj dajo nasveti in navodila za uspešno delovanje.

Gosp. prof. Bezenšek prečita glavne članke pravil, katera so bila v osnovi že pripravljena.

Po nekaterih pripombah od gg. Vambergerja, Dragića in dr. se izvoli odbor iz sledečih šestero članov: prof. Iv. Krušić, prof. Ant. Bezenšek, prof. A. Šantel, prof. Vamberger, prof. Novak in narodni poslanec dr. Dečko.

Gosp. prof. Šantel še poudarja potrebo zistemnega odseka za varstvo edinstva v stenografiji, kakor imajo to Čehi in Nemci.

Na to se bode oziralo v pravilih.

Gosp. Dragić svetuje, naj društvo goji zvezo z drugimi slovanskimi stenogr. društvi, posebno s hrvaškim, in naj izdaja stenografske spise. V to svrho treba je redakcijskega odbora.

Tudi to se mora v pravilih navesti.

Pristopi se k III. točki dnevnega reda: nasveti in določbe glede nove Matične izdaje «Slovenske stenografije».

Gospod prof. Bezenšek, kot pisatelj iste učne knjige (odobrene po visokem ministerstvu uka in bogčastja za srednje šole dne 3. junija 1894, št. 11.321), pravi, da je ta knjiga, katero je izdala Matica Slovenska že skoraj razprodana, in da bo treba misliti na novo izdajo. Prej pa, ko se to zgodi, želi pisatelj, priznavajoč sam nekatere pomanjkljivosti svoje knjige, zvedeti mnenja raznih strokovnjakov, kateri so proučili ono knjigo ter rabijo v praksi slovensko stenografijo. To bi se moglo sicer urediti zdaj pri tem zborovanju, kjer je mnogo strokovnjakov navzočih, a še bolj primerno bode, ako se ta zadeva prepusti zistemnemu odboru novega društva. Dotične nasvete bi potem on kot avtor rad vzel v poštev ter se po njih ravnal, kolikor mogoče.

Gosp. prof. Vamberger: «Slovensko Stenografijo» je izdala Matica Slovenska leta 1893. A leta 1894 in 1897 je izdal g. prof. Novak samoznake in

razne okrajšave v slov. debatnem pismu, kar se je vsestransko pohvalno priznavalo. Nato je sprejel od dež. zbora kranjskega podpore 500 gld., da izda novo učno knjigo za slov. stenografijo. Rokopis sem tudi jaz pregledal in reči smem, kar sem že povedal v «Viencu» v oceni Novakovih stenografskih del: ko enkrat izide Novakova stenografska učna knjiga, bomo dobili Slovenci tako stenografijo, da se bode dala ž njo težko primerjati katera druga slovanska stenografija. Že dolgo nisem imel v rokah takega rokopisa. Še v nemški stenografski literaturi jih je malo. Ker izide ta na Bezenšekovi podlagi sestavljena šolska knjiga že koncem tega leta, zato mislim, da bi bila potrata časa in moči, ako se priredi poleg Novakove stenografske šole še 3. izdaja «Slovenske stenografije». Moj nasvet je, da počakamo z resolucijo in šele potem ukrenemo, kaj je lahko storiti ako Novakova knjiga ne bode povsem dobra.

Gospod prof. Bezenšek z veseljem pritrdi mnenju g. prof. Vambergerja ter izbriše dotično točko iz dnevnega reda. Ob ednem pa predlaga, da zistemni odbor to vprašanje reši, ter v obče da prouči vse novosti, katere bi se imele v prihodnje v slovenski stenografiji uvesti. Z ozirom na ostale slovanske stenografske sestave — posebno glede na češkega, bode imel izbrani odbor zadačo, da vzdržuje edinstvo ž njimi ter slog o med slovenskimi in solidarnost med slovanskimi stenografi.

Z večino glasov je bil sprejet predlog profesorja Bezenška.

IV. točka dnevnega reda glasila se je: O izdavanju slovenskega strokovnega lista.

Gosp. prof. Vamberger in g. Dragić sta tega mnenja, da se ne bi izdajal poseben slovenski stenografski list, ker tudi zagrebški «Stenograf»

sprejema slovenske članke. On pa tudi težavno izhaja, pri vsem tem, da mu daje vlada 200 gld. letne podpore; a slovenski list ne bi mogel po mnenju g. Dragića zavoljo malega števila naročnikov in sodelavcev izhajati niti edno leto. Ako se pa poveča s pristopom slovenskih stenografov število naročnikov hrvaškemu «Stenografu», tedaj se bode ta mogel pečati tudi bolj s slovensko stenografijo. Gosp. Dragić še pripomni, naj bi se namesto tega izdajale slovenske stenografske brošurice, da se vzbuja zanimanje za stenografijo.

Pomisleki in nasveti obeh govornikov izroče se po predlogu g. prof. Bezenška, ki je tega mnenja, da je mogoče izhajati samostalnemu slovenskemu stenografskemu listu tudi brez vladine podpore, v navodilo odboru.

Gosp. Binter predlaga, naj se vrši prihodnji shod slovenskih stenografov o počitnicah v Ljubljani.

Sprejelo se je, da odbor ukrene, kar je potrebno za priprave k temu shodu.

Pred koncem zborovanja je prečital g. prof. Bezenšek pismene in brzojavne pozdrave, ki so došli zboru od raznih strani. (Glej stran 71.)

Potem je ob 12. uri 30 minut predsednik zaključil zborovanje.

Ob 1. uri bil je banket, katerega se je udeležila večina stenografov in gostov, navzočih pri zborovanju. Banket so počastili s svojo navzočnostjo tudi tržki župan g. Širca, podžupan g. Roblek in tajnik g. Kač. Na banketu je bilo živahno: napitnice in pesni so se vrstile; prve so govorili odlični gostje v slovenskem, hrvaškem, češkem in bolgarskem jeziku,

a milodoneče pesni pevali so slovenski dijaki. Pred vsem nam je omeniti prve napitnice g. župana, ki je prav srčno pozdravil gospode ude prvega slov. stenogr. shoda. Izrazil je ob ednem posebno radost zaradi tega, da ima ravno trg Žalec čast, videti tukaj zbrane tolike odličnjake in strokovnjake ob znamenitej 25-letnici. Želeč gg. jubilantom dočakati še druge 25-letnice, izrekel je v imenu trga in tržkega občinskega odbora vsem navzočim lepo napitnico.

Starosta prof. Šantel se je v imenu vseh v lepih besedah zahvalil za krasne in iskrene besede g. župana ter zahvaljujoč se njemu napil zdravico g. županu in tržkemu občinskemu odboru, kateri je pripravil tako sijajen sprejem vsem jubilantom in udeležencem prvega slov. stenogr. shoda.

Gosp. prof. Bezenšek je kot jubilant in kot sklicatelj stenogr. shoda pritrdil besedam g. prof. Šantela ter napil zdravico vsem odličnim strokovnjakom in gostom, ki so se udeležili današnjega zborovanja, rekoč, da je današnji dan dan vere v naše ideale, dan upanja na boljšo prihodnost in dan bratske ljubezni. Nazdravlja onim tovarišem, ki so ostali verni svojim mladostnim idealom, nazdravlja mladini, ki je upanje, da se uresničijo ti ideali, ter napije zdravico vsem, katere spaja bratska ljubezen.

Krasno zdravico je govoril g. prof. Vamberger v slovenskem in hrvaškem jeziku, v kateri je poudarjal bratsko slogo med Hrvati in Slovenci.

V podobnem zmislu je govoril gosp. profesor Klvaňa, poudarjajoč edinost med Slovani.

Gosp. Dragić in g. Binter sta govorila z navdušenimi besedami primerne napitnice; le škoda da zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti niti teh, niti mnogih drugih krasnih napitnic, ki

so veljale posameznim odličnim navzočim in odsotnim strokovnjakom. Reči moramo le to, da ni bil nikdo pozabljen. In prav je tako: čast, komur čast!

Končujemo z znanim starim rekom:

Post multa saecula pocula nova!



Brzojavni in pismeni pozdravi.

(Po abecednem redu postaj, iz katerih so bili odposlani).

Београд (Belgrad).

Велепоштовани Господине!

Ма да не могу доћи лично на «Obćni zbor v Žalec», опет срдечно узимам учешће у прослави двадесет - петогодишнице ђака seljske gimnazije, који, узвишени начелом југославенске заједнице, позваше ме преко Вас, Велепоштовани Господине, на тај збор, величаствен по својој цели, по свом одличном саставу из младих и високоучених људи (негдашњих ђака), и по жељи, да негују лепу вештину стенографије у ширем Славенском свету, као културну заједницу Славена на пољу науке и напретка.

Благодаран због позива, сматрам у томе велику почаст, што се сетихте и мене старца, и молим Вас, Велепоштовани Господине, да будете веран тумач мојих осећаја и жеље, да се тисућама умноже чланови стенографских удружења у великом Славенству, у заједници на пољу вештина и наука, а пријатељима на збору пошашем братски поздрав: Живели мили другови Стенографи!

Љ. Узун Мирковић

пукovníк у пензији.

Dunaj.

Kot bivši pevovodja in gledališki diletant di-
jaške veselice pred 25 leti sem v duhu z vami. Živela
slovenska inteligenca!

Vinko Krušič.

Gorica.

Žal, da se ne morem udeležiti prvega sloven-
skega stenografskega občnega zbora, ker je Žalec
preoddaljen. Želim pa mnogo uspeha ter da bi skle-
nili na njem kolikor mogoče dobrega v prospeh naše
prekoristne umetnosti.

Tom. Šorli.

Gruna pri Draždanih.

Hoch der Stenographen-Versammlung!

Prof. Dr. Zeibig, Hofrath.

Kraljevi Gradec.

Plně uznávající Vaši dosavadní práci přejeme na
počátku nového čtvrtstolětí všeho zdarů, kež s rozvojem
těsnopisů roste i slovinská vzajemnost a přátelství.
Bog daj, da se dobro obnese!

Dr. Rudolf, předseda.

Ljubljana.

Prav srčna hvala za prijazno povabilo na občni
zbor slovenskih stenografov. Žal mi je, da se z ozirom
na svoje rahlo zdravje ne morem udeležiti; zatrjujem
pa, da bom v duhu z vami vsemi, ki bodete zbrani
v Žalcu v prospeh slovenske stenografije. Želim tedaj
Vam, veleccenjeni prijatelj, kot sklicatelju, da bi imel
ta shod mnogo uspeha, in Vas ob ednem prosim,
sprejmite moje čestitke k petindvajsetletnici.

Prof. Novak.

Ljubljana.

Radi bolezní svoje žene se žal ne morem udeležiti lepe slavnosti. Pozdravljam vse kolege in kličem: živeli!

Fran Brunet, tedajni slavnostni govornik.

Ljubljana.

Brate stenografe pozdravljam in želim srečen uspeh. Živio!

Kalan.

Na Humu.

Prav rad bi prihitel v Vaš imeniten krog, da bi Vas pozdravljal po tolikih letih, navdušene za našo sveto narodnost, sedaj z resnimi besedami, kakor 30. avgusta 1874 s šaljivimi. Žal mi je, da se mi ni mogoče udeležiti petindvajsetletnice zaradi bolehnosti. V duhu pa bodem pri Vas. Živeli vsi udeleženci! Bog in narod!

A. Porekar, nadučitelj.

Пловдивъ (Plovdiv).

Пловдивскитѣ стенографи и ученицитѣ Ви поздравяватъ искрено като приспособителя на стенографията върху българский езикъ и любимия учителъ на хиляда млади Българе, между които вече работите пълни 20 години съ голѣмо усърдие и съ най-добъръ успѣхъ.

За неколцина бивши ученици отъ стенографическитѣ курсове:

Петровъ.

Praga.

Dlíme duchem pri vaší slavnosti a voláme vaší činnosti «na zdár!»

Stenografove čeští v Pražě.

Dušek.

Sevnica.

Vsled lastne bolezni in smrti sorodnice zadržan, pošiljam srčne pozdrave kolegom in udeležencem slavnosti. Posvetimo naše moči še naprej z navdušenjem slovenski reči! Živio! **Veršec**, c. kr. notar.

София (Sofija).

Първо българско стенографическо дружество „Габелсбергеръ“ въ София поздравява братята и другари по изкуство.

Прѣдсѣдалель: Г ѣ л ж б о в ѣ .

Središče.

Pozdravi Bog vas v lepem Žalci!

V dokaz, da vas zelo častimo,
tukajšnji vaši spoštovalci
srčno se z vami veselimo.

B. Flegerič in dr.

Središče.

Mnogo uspeha zborujočim slovenskim stenografom v prospeh naše umetnosti.

Lončarič, bogoslovec; **Masten**, abiturijent.

Št. Peter na Kranjskem.

Vivat, crescat, floreat slovenska stenografija!
Na zdár! **Benetek.**



IZVESTJA
o
slovenskih
stenografskih venčkih.



MARIBOR.

Leto 1895/96.

Mariborski slovenski gimnazijci so s svojim «stenografskim venčkom», ustanovljenim v šolskem letu 1895/96, položili tam dobro osnovo slovenski stenografiji.

Prvi ustanovniki so bili pod vodstvom odličnega in delavnega strokovnjaka gosp. Vekoslav Potrč-a:

Iz VIII. razreda:

Lorenčič Vincenc.		Vogrin Ivan.
-------------------	--	--------------

Iz VII. razreda:

Jager Avguštin.		Spindler Fran.
Slavič Mat.		Vargazon Mat.

Iz VI. razreda:

Krevl Josip.		Meža Mihael.
Kociper Rudolf.		Pupacher Fran.
Lončarič Josip.		Ratej Frančišek.

Iz V. razreda:

Koprivšek Val.		Uloga Ivan.
Masten Janez.		Voglar Fran.
Repolusk Andrej.		Vidovič Josip.
Sedlar Avguštin.		

Iz IV. razreda:

Dolinšek Janez.		Estrin Fran.
-----------------	--	--------------

Leto 1896/97.

Vodja venčku: gospod Vekoslav Potrč.

II. oddelek.

Iz VIII. razreda:

Jager Avguštin.	Spindler Fran.
Kociper Jan.	Slavič Mat.

Iz VII. razreda:

Kociper Rudolf.	Lončarič Josip.
Krevl Josip.	

Iz VI. razreda:

Koprivšek Valent.	Uлага Ivan.
Masten Jan.	Repolusk Andrej.

Iz V. razreda:

Dolinšek Janko.

I. oddelek.

Iz VIII. razreda:

Bosina Jan.	Kosi Jakob.
Herić Fran.	Stuhec Fran.

Iz VII. razreda:

Cvetkovič Fran.	Vraber Maks.
Šlebinger Jan.	

Iz VI. razreda:

Kavčič Josip.	Steremšek Fran.
Lukman Fran.	

Iz V. razreda :

Heric Anton.	Tiller Viktor.
Kocmut Fran.	Varzar Ludovik.
Lah Jan.	Zemljich Milan.
Masten Jan.	Žgank Ferdinand.
Ostrž Fran.	Žolgar Vincenc.
Šparl Anton.	

Iz III. razreda :

Ban Ad.	Monetti Fran.
Črnko Fran.	Tkavc Anton.
Kidrič Fran.	Zelenik Fran.
Kolarič Josip.	

Opomba. Osmošolec Spindler in tretješolec Kidrič sta bila odlikovana s prvima dariloma (medalje za odličen uspeh). Med drugimi je bilo še mnogo odličnjakov.

Leto 1897/98.

a) V bogoslovju.

Vodja venčku: gospod Vekoslav Potrč.

G. Bosina Ivan.	G. Stegenšek Avg.
» Florjančič Jos.	» Strgar Anton.
» Majžer Anton.	» Tomažič Ivan.
» Malajner Karol.	» Vračko Evald.
» Potokar Greg.	» Vogrinec Ivan.
» Požar Alfonz.	» Založnik Ognjesl.
» Skerbs Roman.	» Žičkar Marko.

b) Na c. kr. višji gimnaziji.

Vodja venčku: g. Josip Krevl.

Cvetkovič Fran.	Kranjc Andrej.
Golob Otmar.	Lašič Ferdo.
Kmet Miloš.	Lasbacher Josip.

Lukman Fran.
Meža Miloš.
Persoglio Ivo.
Petelinšek Matko.
Pifko Ludovik.
Preindl Ferdo.

Prus Anton.
Sedlar Avgust.
Stanjko Marko.
Sušec Stevo.
Vidovič Fran.

c) V knezošk. dijaškem semenišču.

II. oddelek.

Vodja venčku: gosp. Josip Lončarič.

Ban Adam.
Kociper Rudolf.
Kolarič Josip.
Koprivšek Valent.
Masten Ivan.
Monetti Fran.
Ostrž Fran.

Šlebinger Janez.
Tiller Viktor.
Tkavc Anton.
Uлага Ivan.
Žgank Ferdinand.
Žolgar Vincenc.

I. oddelek.

Vodja venčku: gosp. Maks Vraber.

Beramič Martin.
Berk Anton.
Bezjak Fr. (umrl).
Črnko Fran.
Dvoršak Blaž.
Fišinger Josip.
Jehart Anton.
Kavčič Josip.
Kalamina Jakob.
Kocmut Fran.
Kostrevc Josip.
Kramberger Mart.
Ozimič Josip.

Pirnat Josip.
Pušenjak Vladimir.
Ravter Matjaž.
Sagaj Vekoslav.
Sevnik Leopold.
Šanda Karl.
Šegula Franc.
Šeško Konrad.
Šlauder Anton.
Šumer Jurij.
Vargazon Ernst.
Zidanšek Josip.
Zamuda Vekoslav.

Leto 1898/99.

a) Na c. kr. višji gimnaziji.

I. oddelek.

Vodja venčku: g. Ivan U l a g a.

Černjavič Jakob.
Golob Mihael.
Heric Matija.
Holc Fran.
Kranjc Ludovik.
Lukman Fran.
Mihalič Fran.

Misja Anton.
Rakovec Feliks.
Sagadin Štefan.
Serajnik Srečko.
Sinko Fran.
Spindler Alojz.
Stuhec Anton.

b) V knezošk. dijaškem semenišču.

II. oddelek.

Vodja venčku: g. Ivan U l a g a.

Berk Anton.
Hebar Anton.
Kavčič Josip.
Kitak Janez.
Lehart Anton.
Monetti Fran.
Ozimič Josip.

Pirnat Josip.
Pušenjak Vladim.
Sagaj Vekoslav.
Šanda Karol.
Tkavec Anton.
Stajniko Marko.
Žgank Ferdinand.

I. oddelek.

Vodja venčku: g. Vekoslav Z a m u d a.

Barbič Miha.
Bogovič Ivan.
Baršič Julij.
Dvoršak Blaž.
Glonar Josip.
Goričan Anton.
Kozjek Jakob.
Kraner Vincenc.
Krajnc Karol.

Lapuh Janez.
Masnak Leopold.
✓ Pečovnik Adolf.
Petek Simon.
✓ Pifko Ljudevit.
Pohleven Anton.
Sevnik Leopold.
Šeško Konrad.
Zidanšek Josip.

Leto 1899/900.

a) Na c. kr. višji gimnaziji.

Vodja venčku: g. M. Stanjko.

I. oddelek.

+ Bukovšek Anton.
+ Dolinšek Adolf.
+ Dominkuš Adolf.
+ Faschalek Josip.
+ Gaberc Martin.
+ Lamut Ivan.
+ Lebar Josip.
+ Lipša Fran.
+ Mravljak Fran.
+ Ogrizek Toma.
+ Pečovnik Adolf.

+ Pifko Ljudevit.
+ Sagaj Marko.
+ Serajnik Srečko.
+ Stibler Miloš.
+ Tomažič Martin.
+ Tribnik Dragotin.
+ Trinkaus Anton.
+ Vedečnik Ivan.
+ Vuk Fran.
+ Železnik Jurij.

II. oddelek.

+ Černjavič Jakob.
+ Heric Božidar.
+ Heric Anton.
+ Holc Fran.
+ Kranjc Milko.
+ Kolenc Lavoslav.
+ Lašič Ferdinand.

+ Rakovec Srečko.
+ Sinko Fran.
+ Spindler Vekoslav.
+ Stuhec Anton.
+ Tiller Fran.
+ Vargazon Ernst.

b) V knezošk. dijaškem semenišču.

I. oddelek.

Vodja venčku: g. Svobodin Kidrič.

+ Barbič Milutin.
+ Furman Fran.
+ Jug Anton.
+ Jurko Zmagoslav.
+ Kovačič Vekoslav.

+ Koropec Rihard.
+ Kramberger Marto.
+ Lever Ivan.
+ Podpečan Jernej.
+ Polak Fran.

~~Prekovšek~~ Ivan.
~~Ratej~~ Miroslav.
Venta Jakob.
Wurzer Josip.

~~Zidanšek~~ Josip.
Zidarič Josip.
~~Žnidarič~~ Jakob.

II. oddelek.

Vodja venčku: gosp. Ferdo Žgank.

Dvoršak Blaž.
Bogovič Ivan.
~~Glonar~~ Josip.
~~Jurhar~~ Martin.
Kolarič Josip.

~~Mastnak~~ Lavoslav.
Pirnat Josip.
Pohleven Anton.
~~Rajšp~~ Ivan.
~~Turnšek~~ Zmagoslav.



LJUBLJANA.

Ljubljanski gimnazijci so si ustanovili svoj stenografski venček pod spretnim vodstvom izbornega stenografa Josipa Marna. Isti je poučeval leta 1896/97 na c. kr. nižji gimnaziji 9 učencev; leta 1897/98 na c. kr. višji gimnaziji 25 učencev in leta 1898/99 na višji gimnaziji 15 učencev. Skupaj torej 49 učencev.

Sledé njihova imena s pridano letnico:

Abram Maks 98/99.
Badiura Rudolf 96/97.
Balant Iván 97/98.
Bavdek Josip 98/99.
Bernot Anton 97/98.
Božič Josip 97/98.
Brajer Anton 98/99.
Čvetek Anton 97/98.
Čadež Fran 96/97.
Čuček Fran 97/98.
Del Linz Avgust 98/99.
Ferjančič Josip 97/98.
Gnjezda Fran 97/98.
Habe Josip 97/98.

Holeček Pavel 97/98.
Intihar Anton 96/97.
Jamšek Nikola 96/97.
Jenčič Stanko 97/98.
Kalan Milan 97/98.
Kogej Fran 98/99.
Kuster Fran 96/97.
Kušar Ivan 98/99.
Medič Fran 98/99.
Močnik Milan 97/98.
Mulaček Rajko 98/99.
Novak Fran 98/99.
Pirnat Ivan 96/97.
Pišek Anton 96/97.

Leto 1899/900.

Bačar Just III. b.
Fink Konrad III. a.
Orožen Milan IV. b.
Pirc Fran IV. b.
Premrl Ciril IV. b.
Puntar Josip IV. b.

Rodé Matko VII. a.
Sodnik Anton IV. b.
Tuma Ferdo IV. b.
Turnšek Jurij V. a.
Zorčič Vladimir IV. b.

CELJE.

Celjski gimnazijci so si osnovali slovenski stenografski venček meseca marca l. 1896 pod vodstvom vrlega stenografa g. Antona Beneteka. Prvi učenci so bili:

Leto 1896/97.

(Rimske številke pomenijo razred dotičnega učenca.)

Doliner Ivan IV.
Gril Adolf V.
Hizelberger Ivan V.
Jan Ivan VI.
Kalan Ernst IV.
Koderman Dragotin IV.
Kolenc Leopold IV.

Kristan Ivan V.
Mastnak Davorin IV.
Röbek Frančišek V.
Skok Frančišek V.
Smodej Frančišek V.
Škorjanc Ivan V.

Leto 1897/98.

Vodja venčku: g. Anton Benetek.

Cukala Frančišek VII.
Doliner Ivan V.
Gosak Anton VI.
Gril Adolf VI.
Hizelberger Ivan VI.
Jan Ivan VII.
Kalan Ernst V.
Koderman Dragotin V.

Luskar Ivan VII.
Majerič Jakob VII.
Mastnak Davorin V.
Skok Frančišek VI.
Smodej Frančišek VI.
Škorjanc Ivan VI.
Trofi Blaže VII.

Leto 1898/99.

Vodja venčku: g. Ivan Kristan.

Babnik Friderik V.
Bitzek Dragotin V.
Kovča Franc V.
Kramer Albert IV.
Kramer Rudolf V.
Skoberne Josip VI.

Sorinc Lojze V.
Steblovnik Iv. V.
Šanc Franc V.
Šlander Maks V.
Zdolšek Josip VI.
Žagar Pavel V.

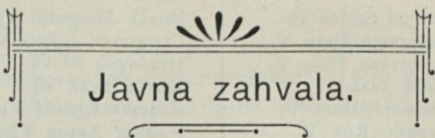
Leto 1899/900.

Vodja venčku: g. Frančišek Šanc.

Dergas Štefan IV.
Cimerman Fran V.
Černevšek Fran V.
Kačič Ivan V.
Kramer Albert V.
Jesenko Rok V.
Pinter Jurij V.
Pirkmajer Fran V.
Rupnik Ivan V.
Titscher Josip V.
Babnik Fran VI.

Bitzek Dragotin VI.
Cimerman Jakob VI.
Hrašovec Aleks. VI.
Kovča Fran VI.
Kramer Rudolf VI.
Rabuza Anton VI.
Steblovnik Ivan VI.
Šlander Maks. VI.
Šorn Josip VI.
Žagar Pavel VI.





Javna zahvala.

Prijetna dolžnost mi je, kot predsedniku odbora za prireditve svečanosti o priliki 25-letnice, izreči zahvalo veleceenjenemu gospodu županu Josipu Širci, velec. gosp. podžupanu Fr. Robleku, velec. gosp. Iv. Kaču, obč. tajniku, in celemu slavn. občinskemu odboru žalskega trga za blagovoljno inicijativo in za izdatno podporo v vsakem oziru, da se je mogla svečanost tako sijajno vršiti. Čast tako vrlim možem, čast celemu slavnoznanemu, narodnemu trgu Žalcu!

Posebno zahvalo izrekam velečastitemu gospodu šolskemu svètniku profesorju Ivanu Krušiću, ki je blagovolil služiti sv. mašo in potem predsedovati občnemu zboru slovenskih stenografov. Lepa hvala tudi veleč. gosp. žalskemu župniku Mat. Korenu za izkazano prijaznost gospodom jubilentom ter prečastitim gg. duhovnikom in bogoslovcem, kateri so počastili našo slavnost s svojo navzočnostjo. Slava!

Istotako bodi hvala vsem odličnim gostom, ki so došli od blizu in daleč k tej slavnosti; zlasti dragim prijateljem in tovarišem iz šolskih let ter slavnim strokovnjakom - stenografom, ki so prišli na zborovanje. Živeli!

Vrlim žalskim gospodičnam, ki so obsipale jubilate in goste s krasnimi šopki, naš poklon. Prisrčna hvala!

Da se je mogel spored slavnosti tako lepo izvršiti, gre posebna hvala izvrstnemu žalskemu pevskemu zboru, kateremu je predsednik gosp. Vabič, zborovodja g. Vrečar.

Istotako se je odlikoval tudi dijaški pevski zbor v cerkvi in pri veselici.

Celjska narodna godba pod vodstvom kapelnika g. Koruna-Koželjskega je vredna vse hvale.

Tudi žalski gg. ognjegasci so napravili s svojo udeležbo pri slavnostnem sprevodu najbolj utis.

Članom slavnostnega odbora, g. Petričku, g. Peterliču, g. Šumljaku, g. Rajherju, g. Bergmanu in g. Mehu, ki so poleg zgoraj omenjenih gospodov dobrovoljno pomagali pri pripravi in pri izvršitvi slavnosti po svojih najboljših močeh, bodi izrečeno javno priznanje.

Cela slavnost pa je pridobila mnogo posebno s tem, ker se je iste udeležilo v znatnem številu naše vrlo dijaštvo višjih in srednjih šol, med njimi tudi mnogo abiturijentov. Želim Vam, mladi prijatelji, da bi tudi Vi srečno dočakali 25-letnice, ter da bi jo ravnostako krasno in veselo praznovali, kakor smo jo mi v prijaznem in rodoljubnem trgu Žalcu. Zdravstvujte!

Plovdiv, o božiču 1899.

Anton Bezenšek.

VSEBINA.

1874.

	Na strani
O «Besedi»	5
Slovo od gimnazije	9
Žalec	13
Imenik «Besedinih» odbornikov, sodelavcev in podpornikov	15

1899.

O petindvajsetletnici	21
Opis jubilejne slavnosti v Žalcu	32
Životopisne črtice o umrlih sodelavcih in podpornikih prve dijaške «Besede»	46
Ivan N. Ulaga	54
Prvi občni zbor slovenskih stenografov v Žalcu	57
Brzjavni in pismeni pozdravi	71

Izvestja o slovenskih stenografskih venčkih.

Maribor	76
Ljubljana	83
Celje	84

Javna zahvala	86
-------------------------	----





Oddelek za razisk. dejavnost
Ca

152

651.93(497.12)"1899"



7319830277

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS